ПАГНЯ

РЭГІЯНАЛЬНЫ АГЛЯД: ГОРАДНЯ — ВІЛЬНЯ — БЕЛАСТОК

ЗАСНАВАНА Ў 1920 г.

24 верасьня — 7 кастрычніка

Кошт 10 рублёў

Віва эспэранта!

„Сёньня, 24 верасьня, у Горадні а 15-й гадзіне ў Палацы культуры тэкстыльшчыкаў урачыста адкрыецца Міжнародная канфэрэнцыя эспэрантыстаў. На яе запрошаны прэзідэнт Міжнароднага таварыства дружбы і добрай волі сп. Стэнлі Дрэйк з ЗША і ўнук стваральніка Міжнароднай мовы Эспэранта сп. Лоіс Залескі-Замэнгоф з Францыі.

У рамках падзеі адбудзецца круглы стол, прысьвечаны гісторыі эспэранцкага руху на Беларусі, прэс-канфэрэнцыя, выстава і нават набажэнства на мове Эспэранта ў Фарным касьцёле.

У сёньняшнім нумары «Пагоні» друкуюцца матэрыялы, прысьвечаныя канфэрэнцыі эспэрантыстаў.

Р. М.

У падтрымку вайскоўцаў

У мінулыя выхадныя грамадзка-палітычнае аб´яднаньне імя К. Каліноўскага зьбірала подпісы на Савецкім пляцы ў Горадні ў падтрымку звольненых за патрыятычнўю дзейнасьць у беларускім войску сяброў БЗВ. Трэба адзначыць, што гарадзенцы выяўлялі цікаўнасьць да лёсу звольненых афіцэраў і з задавальненьнем ставілі свае подпісы ў іх падтрымку. Як лічыць лідэр спадарыня Селязьнёва, гэта толькі пачатак, акцыя ў падтрымку патрыётаў за беларушчыну ў нашым войску будзе працягвацца.

За два дні каліноўцы сабралі тоўстую папку подпісаў. Не абыйшлося й без непаразуменьняў. Падыйшоўшы да групы жаўнераў, на рукавах якіх красаваўся надпіс «Батальён спэцыяльнага прызначэньня», каліноўцы папрасілі іх паставіць і свае подпісы. Сяржант, які, відаць, быў старэйшым у групе, адмовіўся, адказаўшы: «У мяне хворыя рукі».

Г. А.

БНФ і СПБ: трэба быць разам

У Горадні адбылася сустрэча прадстаўнікоў Гарадзенскай рады БНФ «Адраджэньне» й кіраўніцтва Саюза палякаў на Беларусі. Размова вялася ў рэчышчы тых падзей, якія зараз адбываюцца на Беларусі. Як адным, так і другім бокам была выказана занепакоенасьць тым, што пракамуністычныя сілы на Беларусі значна актывізавалі свае дзеяньні, апошнія эканамічныя й палітычныя пагадненьні з Расеяй пагражаюць беларускай дзяржаўнасьці. Вынікі выбараў у Польшчы таксама могуць узмацніць пазіцыі камуністаў у Беларусі.

Адзначалася, што калі будзе працягвацца наступ на ...адраджэньне Беларусі, гэта адчуюць і ...цовыя палякі. Таму абодва бакі прыйшлі да высновы, што, нягледзячы на складанасьць сітуацыі, сваю далейшую дзейнасьць неабходна каардынаваць разам на карысьць Беларусі.

М. К.

Клюба авіятараў ня будзе

Як стала вядома газэце «Пагоня», камэрсанту Г. С., які набыў для ажыцьцяўленьня гэтай мэты спартыўны самалёт, давялося адмовіцца ад гэтага. Днямі самалёт быў адпраўлены ранейшаму гаспадару.

На жаль, разьвітацца з задумай гарадзенскаму камэрсанту давялося з-за неадпаведнасьці нашага заканадаўства, згодна якому самалёт нельга зарэгістраваць, як набытак ці як дарунак.

Г. А.

Ура! У атаку!

У Горадні створана філія г. зв. афіцэрскага саюзу. Апроч лічаных пашпартных беларусаў гэтая арганізацыя гуртуе афіцэраў-расейцаў. І хоць яны заяўлялі аб тым, што кіруюцца ў сваёй дзейнасьці беларускай канстытуцыяй і не займаюцца палітыкай, аднак зьезд гэтай арганізацыі, які адбыўся ў выхадныя ў Менску, сьведчыць зусім пра іншае. Сход сабраў «крумкачоў» з усіх былых абшараў і ператварыўся ва «усесаюзны». Прысутныя рашуча запатрабавалі скінуць Шушкевіча й аднавіць СССР. Якое яны мелі права на гэта? Аніякага!

Ура нашаму роднаму ўраду! Ён рашуча змагаецца супраць патрыятычнага вайсковага руху й адкрыта спрыяе нашым непрыхільнікам. Не зусім гуманна, але слушна чыняць з былымі вайскоўцамі акупацыйнага войска ў Балтыйскіх краінах. Наш вопыт сьведчыць, што калі ім даць аднолькавыя з намі правы, яны сядуць нам на шыю, каб пазбавіць нас усякіх правоў, і пачнуць дыктаваць свае ўмовы. Іншай мовы яны ня ведаюць.

«Беларускі» афіцэрскі зьезд скупіў дэпутатаў расейскага (!) парлямэнту, а кіраваў працай афіцэр расейскага войска.

В. ІВАНОЎ.

Забойства Д. Арцымені

20 верасьня ў 21.40 ...ля свайго дома ў Горадні на вул. Астроўскага, 12, стрэлам з пісталета быў забіты старшыня аблвыканкаму Д. Арцыменя. Дзёрскае забойства здзейснена ў «лепшых» традыцыях «Coza Nostra».

Горад поўніцца чуткамі па самыя берагі. Пацьвердзіць або абвергнцуь іх пакуль немагчыма і ці будзе магчыма наогул... Пра злачынства гавораць у крамах, габінэтах, у тралейбусах, на кухнях. Гісторыя вымалёўваецца надзвычай дэтэктыўная з белым (?) або чырвоным (?) БМВ альбо «Мэрсэдэсам». Аднак трэба прызнаць, што сёньня зразумела толькі тое, што справа гэтая вельмі і вельмі цёмная.

Забіты быў народным дэпутатам Рэспублікі Беларусь і членам парлямэнцкай фракцыі «Беларусь». Пахаваньне мела адбыцца ўчора, 23 верасьня, на агульнагарадзкіх могілках.

В. Б.

Верасьнёўскія рэфлексіі

4-га верасьня ва Ўгоршчыне перахавалі астанкі адмірала Хорці, забраныя з Партугаліі. Пад Познаньню адбылося перазахаваньне перавезеных са Швэйцарыі астанкаў прэзідэнта І. Масьціцкага. Нарэшце 17-га верасьня ў Кракаве быў зьмешчаны ў крыпце сьв. Леанарда прах гэн. Ул. Сікорскага.

Гэтую дату абраў прэзідэнт Л. Валэнса. Яшчэ адной сімвалічнай падзеяй меў быць пазначаны гэты дзень 17 верасьня — вывадам апошняга расейскага жаўнера. Заспаныя рускія з кіслымі тварамі выехалі, праўда, толькі назаўтра ў 4.30 раніцы, без энтузіязму памахаўшы рукамі на разьвітаньне супрацоўнікам расейскага пасольства ў Варшаве. Цягнік вырушыў з Цэнтральнага чыгуначнага вакзалу ў бок Беларусі па рэйках, якія на 79 мілімэтраў вузейшыя за «нашы», савецкія. Карацей кажучы, гісторыя з сімвалічнай датай крыху «змазалася».

Столькі часу палякі чакалі гэтай падзеі, але амаль яе не заўважылі. Па-першае, у падобных выпадках заўжды важнейшым аказваецца працэс, а ня вынік. А па-другое, вялізным быў напал, ва ўсякім разе ў сродках інфармацыі, напярэдадні парлямэнцкіх выбараў 19 верасьня. Выбары адбыліся, перамог Саюз дэмакратычнай лявіцы, былыя камуністы. Але ня радуйцеся, нашы мясцовыя капэсэсаўцы! Польскім левым нават у пачварным сьне ня прыйдзе да галавы зноў адарваць ад белага арла карону, растаптаць яго, падзерці белчырвоны сьцяг, а Польшчу далучыць да Расеі... Каб дасягнуць гэткай вышэйшай ступені дэградацыі, трэба мець напраўду фэнамэнальныя разумовыя здольнасьці.

17-га верасьня доўга-доўга было табу ў савецка-польскіх адносінах, Катынь — да апошніх дзён СССР. Горбі, як уюн на патэльні, круціўся, абы толькі не прызнаць відавочнага. Гэтая дата будзе яшчэ служыць бар´ерам у польска-беларускіх адносінах. Недагаворкамі справу ня вырашыць. Тады я скажу. Сябры-палякі! Вы дагэтуль абражаны. Вас абражае назва вуліцы 17-га верасьня. Але ня трэба быць эгаістамі. Годзе! Вы лічыце, што стан рэчаў павінны быць вернуты да 17-га верасьня 1939 года. У сваіх адвечных спрэчках з расейцамі вы забыліся пра нас. Варшаву з Масквой падзяляюць ня 100 або 200 кілямэтраў. Няма такіх мясьцін, дзе б суседзілі расейскія вёскі з польскімі. Вы, палякі, падзялілі ў 20-м годзе з расейцамі Беларусь надвая, не спытаўшы ў нас. Мы што — мурыны, якія ня маюць правоў і годнасьці?

Я не наіўны й разумею, што Аўстрыя ўжо таму павінна была быць анэксавана, што фюрар ня быў немцам, а — аўстрыякам. Грузія таксама абавязкова апынулася ў СССР. А Віленшчына, радзіма «дзеда Язэпа»,— у Польшчы. Размаўлялі паміж сабой моцныя. Кволых ня слухалі. Але моцны — ячшэ ня значыць справядлівы.

Не беларускае войска ўступіла 17-га верасьня на тэрыторыю Заходняй Беларусі. Польшча аказалася кволай і спазнала тое, што спазнала Беларусь у дзень Рыжскага замірэньня. Нам вас шкада. А вось вы нас не шкадавалі. Ні тады, ні, выходзіць, цяпер. Вас правучылі Гітлер са Сталіным. Потым Гітлер—Сталіна. Затым Сталін — Гітлера. Маральна асудзіць 17-е? Але ж II Сусьветная вайна пачалася раней — 1-га верасьня. Усе народы зазналі тады трагедыю. Беларускаму, які амаль зрусіфікаваны, сёньня яшчэ горш. Аднак яго трагедыя была б глыбейшай, калі б ён застаўся распалавіненым. Беларусы ў Польшчы маюць сёньня «Ніву», але ня маюць школы, як ня мелі яе й тут. Не выдатна жылі, але затое хоць разам.

А цяпер пра Армію Краёву. Мы ведаем, што ў заходнебеларускіх вёсках хлопцы выбіралі куды ісьці: у савецкія партызаны або ў АК. І шмат хто выбіраў апошнюю. Бо яны жылі да вайны ў Польшчы і яны йшлі яе бараніць. Як сумленна баранілі яе на польска-нямецкім фроньце ў 39-м. Беларусы былі добрымі жаўнерамі Войска Польскага. Але яны ня горш баранілі б і Беларускую Народную Рэспубліку... Так, з хлопцамі ўсё зразумела. Тады ўзьнімемся вышэй. Армія Краёва змагалася за польскую дзяржаўнасьць у Заходняй Беларусі. А тут ужо ёсьць пытаньні.

Як паведаміла газэта «Glos znad Niemna», прэм´ер Летувы сп. Шляжавічус з падачы міністра юстыцыі паклікаў камісію, каб ацаніць дзейнасьць АК на Віленшчыне. Як вядома, міністэрства пакуль адмовіла ў рэгістрацыі клюба вэтэранаў АК, што падтрымала соймавая камісія асьветы, навукі і культуры. Так, мы ведаем, што акоўцы ваявалі з летувіскімі паднямецкімі карнымі батальёнамі. Ну і што? Летувісы расстаўляюць акцэнты адназначна: АК імкнулася зноў адарваць Віленшчыну ад Летувы. Карацей, справа гэтая дзяржаўная, вырашаецца на міждзяржаўным узроўні.

У нас ўсё інакш, чым у летувісаў. У гэтыя выхадныя ў Горадні спакойна адбудзецца І зьезд польскіх вэтэранаў Другой Сусьветнай вайны й жаўнераў Арміі Краёвай. Дзяржава ніяк не выказвае сваіх адносінаў да падзеі. Улады вельмі ж заняты змаганьнем з беларускімі патрыятычнымі, у тым ліку і вайсковымі, арганізацыямі, з сувэрэнітэтам, дзяржаўнымі сымболямі. Я ў цэлым амаль ня супраць АК, але падобныя справы трэба вырашаць гэтак, як у Летуве, па-дзяржаўнаму.

Але дзе яна, тая дзяржава? У Нямеччыне не было гэбэльсаўскага тэлебачаньня, яго стварылі ў Менску. Націсьнеш гузік у тэлевізары, дык адразу на язык пнецца «великий и могучий». Нейкі сталічны Юдушка пераконвае мяне з экрана, які ж гэта добры кангрэс тамака адбыўся. Сабраліся ўсякія афіцэрскія саюзы ды «саборы». Расейцы з савецкага войска ды расейскае партыйна-савецкае чынавенства на пэнсіі, якіх паслалі, каб цалкам зрусіфікаваць гэтую няшчасную Беларусь. Карацей, акупанты з мясцовымі калябарантамі ў хаўрусе. «I mam, prosza pana, w to uwierzyc, że est to naród białoruski?! Bzdury!»

Камэнтатар зьнікае з экрану. Выплываюць будзёнаўцы ў будзёнаўках, і «эмігранцкі» сьпявак Еўдакімаў, які пакрыўдзіўся на ўласную непапулярнасьць і зьехаў у Маскву, пачынае па-расейску выконваць патрыятычныя савецкія песьні.

І я маю даць веры, што сёньня верасень 1993-га году?

М. ПЯТРОВІЧ.

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

Грамадзяне Летувы й Беларусі!

Мы памятаем, з якой радасьцю сьвет сустрэў крушэньне сумнавядомай «Бэрлінскай сьцяны», мы памятаем, як віталі доўгачаканую незалежнасьць нашых дзяржаў. Хто б мог тады падумаць, стоячы на «Балтыцкім шляху» ці баронячы ў трагічныя дні й ночы студзеня 91-га Віленскую тэлевежу ды будынак парлямэнту Летувы, што міне ня так шмат часу і зноў будуць узводзіцца новыя «заслоны» й сьцены.

«Літва! Мая Айчына!» — усклікаў Адам Міцкевіч, маючы перад «вачамі душы маёй» муры Наваградка, хвалі Сьвіцязі, Абраз Маці Божай Вострабрамскай. Для яго, як і для нас, гэта было адно цэлае, адна спрадвечная Радзіма.

З 1 лістапада 1993 года мае быць інакш. Паміж Летувіскай Рэспублікай і Рэспублікай Беларусь уводзіцца жорсткі візавы рэжым. Для перасячэньня мяжы трэба будзе плаціць вялікую для простага чалавека суму ў далярах, атрымліваць спэцыяльны дазвол альбо запрашэньне — горш, чым для паездкі за межы СССР у бальшавіцкія часы.

Такога яшчэ не было ў гісторыі ўзаемаадносін нашых народаў. Паміж намі ня здолелі ўзвесьці сьцены ні крыжакі, ні маскоўскія цары і тыраны, ні гітлераўскія акупанты, нас ня здолелі разлучыць і пасварыць ні тэўтонскі меч, ні петлі Мураўёва-вешальніка, ні сталінскі Гулаг. Кроў Грунвальда і касінераў Касьцюшкі ды Каліноўскага, кроў ахвяраў Чэрвеня, Катыні ды Курапатаў толькі мацней зьнітоўвала наша братэрства.

Сёньня тое, што не ўдалося зьдзейсьніць іншаземным акупантам, бярэцца зрабіць кучка чыноўнікаў з урадаў Летувы й Беларусі. Беларусы й палякі Летувы будуць адарваны ад сваіх суайчыньнікаў з Беларусі, для летувісаў з Дзукіі суседняя Горадня стане далёкім замежжам. Маці Божая Вострабрамская будзе аддзелена ад землякоў Міцкевіча калючым дротам, для школьнікаў Летувы недаступнымі стануць замкі Наваградка, Ліды й Нясьвіжа, пра якія яны чытаюць у падручніках гісторыі, беларускія школьнікі ня здолеюць убачыць славутую Літоўскую пагоню, пра якую пісаў Максім Багдановіч. Летувісаў хочуць адлучыць ад Міндоўга ў Наваградку, палякаў — ад музэя Міцкевіча, толькі што адбудаванага на ягонай радзіме, беларусаў — ад скарынаўскай Вільні...

Візавы рэжым — гэта чэргі ў консульствах, сваволье, зьдзек і хабарніцтва чыноўнікаў, гэта магчымасьць для тых, хто «ня жне й ня сее», нажываецца за наш кошт, ствараючы штучныя перашкоды, плодзячы новыя й новыя канцэлярыі й ведамствы. Візавы рэжым — гэта скалечаныя людзкія лёсы. Гэта немагчымасьць на працягу дзесяткаў гадоў сустрэцца брату з сястрой, сябру з сябрам, калегу з калегам. Візавы рэжым — гэта запаволеная сьмерць культурных узаемаадносін.

Зноў, як у былыя савецкія часы, міфічныя «інтарэсы дзяржавы» ставяцца вышэй інтарэсаў асобнага чалавека, зноў бюракратыя хоча вырашаць наш лёс, не пытаючыся нашай згоды.

Але цяпер насталі іншыя часы. Настала пара прыпомніць нашым уладам словы Кастуся Каліноўскага: «Не народ для ўрада, а урад для народа», нагадаць, што пры дэмакратыі менавіта «дэмас», народ, гэта значыць, мы самі павінны вызначаць, як нам жыць, куды езьдзіць, з кім сябраваць.

Міцкевіч пісаў пра Літву, што яна «як здароўе» — і толькі той даведаецца, як яе цаніць, хто яе страціў. Ні Беларусь, ні Летува не выстаяць, калі ня будзе спрадвечная адзіная Літва — Айчына. Давайце ж не дапусьцім гэтага — патрабуйма ад сваіх урадаў адмены ганебнай пастановы.

Таварыства беларускай культуры ў Летуве.

Аб «эканамічным саюзе» й палітыцы ўладаў Беларусі

ЗАЯВА СОЙМУ БНФ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

Заняпад эканомікі Беларусі, зьніжэньне ўзроўню жыцьця, рост цэнаў, недахоп тавараў і энэргарэсурсаў — гэта перш за ўсё вынік палітыкі намэклятурнага Вярхоўнага Савету й камуністычнага ўраду. Захоўваецца старая савецкая адміністрацыйная сістэма ў гаспадарцы, адсутнічае палітыка абароны нацыянальных інтарэсаў. У той жа час дзяржаўная маёмасьць ільготна пераразьмяркоўваецца ў прыватную ўласнасьць намэклятуры. Урад ня здольны да пераўтварэньняў у інтарэсах народу. Клапоцячыся толькі пра захаваньне ўлады намэклятуры, ён выступае са штучнымі нібыта эканамічнымі ініцыятывамі. Але гэтыя «ініцыятывы» толькі выяўляюць нядзольнасьць кіраўніцтва Беларусі супрацьстаяць іншаземнай імпэрскай палітыцы ды сьведчаць пра змову камуністычнае намэклятуры Расеі й Беларусі.

Чарговым захадам у інтарэсах ВПК і намэклятурнай прыватызацыі стала прапанова стварэньня «эканамічнага саюзу» Расеі, Беларусі і Ўкраіны. Пералічваюцца палітычна-эканамічныя ўмовы і чыньнікі інтэграцыі, гаворыцца пра «адзіны рубель» і «адзіны цэнтр», але не прадугледжваецца стварэньня рэальнага цывілізаванага агульнага рынку. Гэта — плян загону назад у імпэрыю пад выглядам эканамічнага ўзаемадзеяньня, захопніцкую сутнасьць якога нават не хаваюць: спачатку прапануецца «зьняцьцё бар 'ераў», а потым — поўнае эканамічнае й палітычнае паглынаньне Беларусі ўсходнім суседам ды рэанімацыя імпэрыі. Гэта — спроба пазьбегнуць адказнасьці за правал эканамічнай палітыкі.

Магчымасьць паляпшэньня эканамічнага становішча ў нашай краіне пасьля падпісаньня падобнае «дамовы» — ілюзія. Па-першае, практыка паказала, што Расея не выконвае дагаворных абавязкаў, калі гэта ў яе інтарэсах. Па-другое, «канфэдэрацыя з Расеяй» азначала б зьвядзеньне Беларусі да жабрацкага становішча расейскай правінцыі і народныя пакуты ад маскоўскіх крызысаў улады, ад непрадказальнасьці палітыкі, ад імпэрскіх амбіцыяў, што абарочваюцца крывёю, ад увозу злачыннасьці. Па-трэцяе, ніякай эканамічнай стабілізацыі н[illegible] наступіць: адбудзецца толькі ро[illegible]езпрацоўя й далейшае раскручваньне інфляцыі.

Да гэтага пляну кампрадорская намэклятура Беларусі ішла два гады. Мэтадычна разбураючы эканоміку, яна не дапусьціла рынкавых рэформаў, [illegible]арыла штучны паліўна-энэргетычн[illegible] крызыс, разваліла фінансы, не ажыцьцявіла пераходу на ўласную валюту.

Цяпер, значна пагоршыўшы становішча, нашае грамадзтва хочуць запалохаць, выклікаць паніку, паставіць на калені. «Ня трэба сувэрэнітэтаў», «Досыць незалежнасьці»,— чуваць зьверху. «У эканамічны саюз», «У калектыўную бясьпеку», «У канфэдэрацыю з Расеяй»,— вось лёзунгі, што вызначаюць мэту гэтай антыбеларускай палітыкі. Вось што рэальна стаіць за дэклярацыямі пра нібыта эканамічную інтэграцыю.

Сойм Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне» ацэньвае такую палітыку як антыдзяржаўную дзейнасьць. Сойм заклікае здаровыя сілы беларускага грамадзтва выступіць супраць палітычнай ініцыятывы трох прэм 'ер-міністраў аб стварэньні «эканамічнага саюзу». Пэрспэктыва стабілізацыі эканомікі былых савецкіх рэспублік існуе: гэта — безумоўнае захаваньне палітычнай і эканамічнай незалежнасьці, гэта вызваленьне з-пад вайсковае залежнасьці ад Расеі, гэта дэмакратычныя і перш за ўсё, рынкавыя пераўтварэньні. Суседнія цэнтральнаэўрапэйскія й балтыйскія краіны засьведчылі рэальнасьць і плённасьць такога шляху.

Беларусь павінна разьвіваць дружалюбныя двухбаковыя палітычныя й эканамічныя дачыненьні з усімі сваімі суседзямі і, натуральна, з Расеяй. Але, як паказала гісторыя, як сьведчыць ход і лёгіка цяперашніх палітычных падзеяў, знаходжаньнне Беларусі ў любых «саюзах», «аб 'яднаньнях» і «садружнасьцях» з Расеяй, у тым ліку і ў СНД, небясьпечнае для нашага дзяржаўнага й нацыянальнага існаваньня.

Аднак Сойм зазначае, што галоўную небясьпеку для эканомікі й незалежнасьці Беларусі нясе ня гэтулькі імпэрская палітыка адпаведных антыдэмакратычных колаў Расеі, колькі кампрадорская арыентацыя й дзеяньні беларускай посткамуністычнай намэклятуры і яе ўладных структураў — нелегітымнага Вярхоўнага Савету і ўраду. Стварэньне эканамічных цяжкасьцяў і спэкуляцыя на іх — вось сутнасьць яе палітыкі.

Пра грамадзянскае адзінства

УХВАЛА СОЙ[illegible] БНФ «АДРАДЖЭНЬНЕ»

З паглыбленьнем агульнага крызысу посткамуністычнай адміністрацыйнай сістэмы актывізаваліся сілы камуністычнага імпэрскага рэваншызму, якія знаходзяцца пры ўладзе. Імі штучна ствараюцца эканамічныя цяжкасьці, [illegible] жа ідзе спэкуляцыя на гэтых ця[illegible]сьцях з мэтаю рэанімацыі імпэрыі. Рэакцыя адкрыта выступае супраць незалежнасьці і самога існаваньня беларускай дзяржавы, супраць здаровай эканомікі, супраць адвечных вартасьцяў культуры, супраць дэмакратыі. Яна стараецца любым чынам распаліць у нашай краіне грамадзкія й міжнацыянальныя канфлікты.

У гэтых абставінах Сойм БНФ асабліва падкрэсьлівае неабходнасьць каардынацыі дэмакратычных ініцыятываў усіх культурна-асьветных, культурна-нацыянальных, грамадзка-патрыятычных, палітычных, прафэсійных ды іншых арганізацыяў, таварыстваў і рухаў, якія стаяць на антыімпэрскіх і нэакамуністычных пазыцыях. Сойм выказваецца за іх узаемную інфармаванасьць, узгодненасьць дзеяньняў, узаемападтрымку, за наладжваньне двухбаковых дачыненьняў на падставах узаемнага інтарэсу. Ідэі свабоды, дэмакратыі, дзяржаўнай незалежнасьці, рынкавай эканомікі, духоўнага адраджэньня, культурна-нацыянальнага разьвіцьця (у тым ліку нацыянальна-культурнай аўтаноміі), мэта пабудовы вольнае Беларусі ў вольнай Эўропе — могуць стаць грунтам для салідарнасьці, якая перакрые дарогу камуністычнай рэакцыі ды імпэрскага рэваншызму.

г. Менск
11 верасьня 1993 г.

Салюту не было

Правядзеньне Дня Вайсковай славы 8-га верасьня ў Менску было сустрэта істэрычнай рэакцыяй з боку прасаўмінаўскай прэсы. Дайшло да таго, што з нейкімі афіцыйнымі заявамі выступаў нават прафашыстоўскі «Славянскі сабор». Абалдзеўшы ад «незадаволенасьці расейскага пасла», «адказныя таварышчы» пасьпяшаліся абвясьціць гэта патрыятычнае сьвята «антыдзяржаўным актам» і пачалі нават пагражаць правакацыямі ці то з боку нейкіх воінаў-аўганцаў, ці то яшчэ каго. Самае сьмешнае, што гэтыя пагрозы ня былі цалкам безпадстаўныя, калі ўзгадаць, з якім апломбам у нас дагэтуль праводзяцца гэтакія адыёзныя сьвяты, як «День десантника» і «День пограничника», калі вуліцы гарадоў зранку запаўняюцца пачварнымі натоўпамі п 'яных маладзёнаў у зялёных фуражках.

Вынікам гэтага сталася тое, што сьвята Вайсковай славы праводзілася, як забаронены мітынг часоў перабудовы: вялізная колькасьць міліцыі, «сэксотаў», кадэбістаў у натоўпе. Пахаджаў і воін-аўганец Вацян, які кіраваў калісьці правядзеньнем акцыі зьбіеньня навучэнцаў мастацкага інтэрнату на Траецкім прадмесьці. Былі забаронены шэсьце, салют. З баўкона над галоўным уваходам у Опэрны тэатр мітынг здымаў на відэакамэру, праўдападобна, КДБ.

У такой абстаноўцы вельмі непераканаўча прагучалі словы Зянона Пазьняка пра тое, што за ўсю нашую гісторыю беларусаў ніколі не перамаглі ўзброеныя ворагі. Альбо, атрымліваецца, што беларусы ворагі самі сабе?

Алесь А.

Ідэя фікс

Ідэялягічную накіраванасьць мэрапрыемства яскрава падкрэсьлівалі выданьні, якія распаўсюджвалі ў вэстыбюлі суровыя на выгляд хлопцы, «Мы и время», «Политика. Позиция. Прогноз», «Коммунист Асетии» (!), «Наш компас» з выявай правадыроў Маркса — Энгельса — Леніна — Сталіна, «Уперад», з артыкулам знакамітай Ніны Андрэевай «За ленинизм в теории и практике», яе ж кніга «Неподаренные принципы...», Статут ВКП(б)...

Як знарок, некалькімі паверхамі вышэй была разгорнута выстава, прысьвечаная КНДР. Тут партрэты «великого вождя трудящихся Кореи» Кім Ір Сэна й яго сына — «любимого руководителя» Кім Чэн Іра, біяграфія й шматлікія ўласныя творы дыктатара, фотавыстава. Па відэамагнітафону можна паглядзець прапагандысцкі фільм «Нібыта вярнуўся ў нядаўнюю рэчаіснасьць савецкага жыцьця».

Будзем аб 'ектыўнымі. Дакладчык Гайдукевіч трапна расставіў акцэнты, паўтарыў вядомыя ісьціны аб палітычным, эканамічным стане рэспублікі, расьце злачыннасьць, бядотным стала жыцьцё мільёнаў. Можа вітаць тэзіс аб роўнасьці розных формаў уласнасьці, барацьбы супраць яе антынародных праяваў, права прыватнай уласнасьці на зямлю, бязвыплатную таму, хто апрацоўвае яе, але з дзяржаўным кантролем, аднаўленьні маральных каштоўнасьцяў, адраджэньні гістарычнай Беларусі...

Але каму адрасаваны такія выслоўі Гайдукевіча: з 1922 па 1991 год Беларусь была сапраўды сувэрэннай (незалежнай). Папулісцкі заказ у разьліку на недасьведчанасьць слухачоў ці ня тых, хто прымае за чыстую манету усё, што гавораць лідэры блізкай па духу палітычнай плыні.

Можна прыводзіць безьліч фактаў «сувэрэннасьці» Беларусі. Напрыклад, з якіх муроў прагучаў загад схаваць праўду пра Чарнобыльскую трагедыю? Ці, можа, пісьмо з «незалежнай» Беларусі, скажам, у суседнюю Польшчу накіроўвалася прама адрасату? Толькі праз Маскву. Мо першы сакратар ЦК КПБ меў уладу над войскамі, разьмешчанымі на падуладнай яму тэрыторыі? Сьмешна казаць, дык што гэта за «сувэрэнная» й «незалежная» дзяржава, якая нават ня мела сваіх паштовых марак у адрозьненьне ад якога-небудзь мікраскапічнага Бутана? Дробязь? Не скажыце... Мо нехта ўзгадае пра самастойны візіт на вышэйшым узроўні кіраўніка Беларусі ў несацыялістычную эўрапэйскую краіну? Не інакш, як

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

Са слоў Макіявэлі

Восень прыйшла й прынесла з сабой ня толькі дрэннае надвор´е. Пайшоў дождж і ў палітычным жыцьці Беларусі. У нас на вачох бурацца мары па нашую уласную дзяржаву. Безумоўна, кожны цалкам дапускаў, што такое можа здарыцца, але вельмі балюча бачыць, як адзін за адным зьнікаюць няпэўныя інстытуты незалежнасьці й усё вяртаецца на свае колы. Бачыш, што беларусы й на гэты раз ня выкарыстоўваюць шанц, дадзены ім самой гісторыяй, і з сумам пачынаеш думаць, што належыш да нацыі, якая ня здатная нічога давесьці да лягічнага завяршэньня. Але мы ня першыя й не апошнія ў гісторыі. А таму, каб больш не спадзявацца адно на сваю інтуіцыю, паспрабуем зьвярнуцца да клясычнае літаратуры. Усебаковы яе аналіз па гэтым пытаньні — справа палітолагаў, а таму звернемся толькі да аднаго, найбольш вядомага твору — «Уладара» Міколы Макіявэлі. І хаця з часу напісаньня яго прайшло амаль пяцьсот гадоў, нават яго пагляд прымушае пераканацца, што галоўныя высновы італійскага філёзафа застаюцца актуальнымі дасёньня.

«Цяжка ўтрымаць уладу новаму ўладару...А менавіта: людзі, веруючы, што новы ўладар будзе лепшым, ахвотна паўстаюць супраць старога, але хутка пераконваюцца, што памыліліся, бо новы ўладар заўсёды аказваецца горш за старога». «Трэба ведаць, што няма справы, наладзіць якую было б больш складана, правесьці — больш небясьпечна, а посьпех якой быў бы больш сумніцельным, як замена старых парадкаў новымі. Хто б ні выступаў з падобнымі пачынаньнямі, яго чакае варожасьць тых, каму карысны старыя парадкі, і прахалодныя адносіны з боку тых, хто змагаецца за новыя». Тут і каментаваць ня трэба: асоба Шушкевіча, які ні правы, ні левы, па гэтай прычыне й аказаўся тым «уладаром»,пра якога піша Макіявэлі. Летам уладу ў яго ледзь не забралі бальшавікі, і толькі максімальным намаганьнямі апазыцыі ён захаваў свой высокі пост. Але, як было неадназоўна падкрэслена лідэрамі апазыцыі — у апошні раз, калі спадар Шушкевіч ня зьменіць сваю мягкацелую палітыку...

«... хто становіцца ўладаром волей лёсу, а не дзякуючы адвазе, таму лёгка прыдбаць уладу, але цяжка яе ўтрымаць». «У гэтых выпадках уладары цалкам залежаць ад волі й фартуны тых, каму яны абавязаны ўладаю, так бы мовіць ад двух сілаў скрайне непастаянных; утрымаць жа ўладу яны ня могуць і ня ўмеюць. Ня ўмеюць таму, што чалавеку без асаблівых дараваньняў і адвагі, які ўсё жыцьцё пражыў у сьціплым званьні, няма дзе навучыцца ўладарнасьці; ня могуць і ад таго, што ня маюць саюзьнікаў і надзейнай глебы». Шушкевіч зрабіў усё, што мог. Дыктатарам ён стаць ня можа. Ён цалкам выпусьціў ініцыятыву са сваіх рук: за сьпінай старшыні Вярхоўнага Савету Саўмін падпісаў з Расеяй пакунак пагадненьняў, якія ад нашай незалежнасьці пакідаюць (і то пакуль) толькі лялечную атрыбутыку, якую ўсё адчувальней пачынае атакаваць «другі эшэлён» — ветэраны розных войнаў і прац, розныя «славяне» й пр.

«Калі прыхільнікі старога бачаць магчымасьць да дзеяньня, яны нападаюць з жорсткасьцю, у той час як прыхільнікі новага бароняцца вяла, а таму, абапіраючыся на іх, падвяргаеш сябе небясьпецы. Нашы саўмінаўскія партайгэнсоэ гавораць пакуль што пра эканамічныя й ваенныя саюзы. Гэта разумная палітыка, бо што пасьля застанецца ад палітычнай незалежнасьці, зразумела кожнаму больш-менш адукаванаму чалавеку.

(Заканчэньне на 6-й стр.)

Антыбеларуская сходка

Нядаўна ў сталіцы нашай Бацькаўшчыны прайшоў «кангрэс народа Беларусі», скліканы кангламэратам выяўна антыбеларускіх груповак. Ідэя здачы нашай дзяржаўнай незалежнасьці ўсходняму суседу ва ўсёй сваёй пачварнасьці паўстала з першых жа сказаў дакладу, прачытанага тав. Гайдукевічам. Вось толькі некаторыя «пэрлы» з ягонае прамовы: «безответственный сговор в Вискулях», «беловежская троица», «нерешенные языковые проблемы» і г. д. Карацей кажучы, стваральнікі даклада ўжо адкрыта-агрэсіўна патрабуюць «признать политической ошибкой подписание беловежских соглашений и немедленно приступить к осуществлению военного, экономического и политического союза с Россией». Згодна з іхняй лёгікай, толькі «в составе СССР Беларусь была «суверенной и независимой». Падумаць толькі, як жа мы гэтага не адчулі раней!

Між тым, «калектыўная творчасьць» у выглядзе праграмнага дакладу ня вельмі каб спадабалася народнаму дэпутату Лукашэнку, які выйшаў на трыбуну з адной-адзінай ідэяй. Па яго, Лукашэнкі, словах, «адсюль (з нашай беларускай зямлі — С. А.) павінен пайсьці рух за стварэньне адзінай вялікай дзяржавы». Яго, Лукашэнку, сёньня ўжо не задавальняе «замусоленая ідэя эканамічнага саюзу», яму трэба «палітычнае рашэньне», бо ён, аказваецца, ведае, што дзевяноста з лішкам працэнтаў беларусаў «павернуты ў бок Расеі». І, нарэшце, тлумачачы прычыны свайго візіту «со товарищи» у Маскву ён выдае гэткую «паэзію ў прозе»: «Мы пытались уяснить, нужна ли Беларусь России. Она ответила: вы нам братья».

Што ж, як той казаў, дзякуй дзядзьку за сьвярдзёлак... Толькі як бы таварыш нардэп ні пагражаў «шушкевичам и прочим пуришкевичам», як бы ні абліваў брудам апазіцыю ў парлямэнце, нашчадкам Касьцюшкі, Каліноўскага ды слуцкіх паўстанцаў ніколечкі ня страшна.

Відавочна, што тутэйшым ініцыятарам нацыянальнай здрады, якія прамаўлялі з трыбуны, нахабнай ўпэўненасьці паддавалі «ганаровыя госьці» у прэзідыуме — група нардэпаў Расейскага парлямэнту на чале з тав. Бабурыным ды кадэбоўскім гэнэралам Сьцерлігавым. [illegible]чо выступленьне Н. Машэравай чаго варта! Гэта ж ня жартачкі — самога народнага пісьменьніка І. Шамякіна абвінавачваць у тым, што ён нешта ня зусім так напісаў пра ейнага бацьку... Дый астатнім майстрам слова дасталося ад дачкі «вялікага сына беларускага народу». За тое, што не пасьпяшаліся прыбегчы на шабаш здрайцаў (акрамя, праўда, Г. Пашкова ды Г. Папова).

Лішне казаць, якімі «бурными и продолжительными» былі сустрэты сам тав. Бабурын, смуглатвары й чарнабароды каардынатар фракцыі «Расея». Паважна і ўпэўнена даводзіў ён сваім слухачам, што «раздельно ни один народ счастлив не будет», што «представительская власть — единственный гарант усилий по возрождению нашего общего отечества». І ці не таму, што ў яго раптам знайшліся родзічы ў Брэсцкай вобласьці, Брэсцкую крэпасьць ён называе іхняй (чытай — расейскай — С. А.) таксама? Каардынатар Бабурын з калегамі спадзяецца яшчэ, што беларускі народ ня сёньня, дык заўтра перадасьць сваім тутэйшым парлямэнтарыям накшталт Лукашэнкі мандаты на «воссоздание нашего братского федеративного государства».

Дальбог, «блажен, кто верует». Як, напрыклад, Г. Казлоў, выканаўчы каардынатар (Божа, колькі іх, гэтых каардынатараў!) фракцыі «Беларусь» у Вярхоўным Савеце нашай Рэспублікі. Разам са сваімі хаўрусьнікамі ён пры спрыяльных умовах будзе ініцыяваць рэфэрэндум па белавескіх пагадненьнях, па мовах і па саюзе з Расеяй...

Хопіць, зрэшты! Прыведзеныя цытаты й так дастаткова выразна люструюць «одну, но наменклатурную страсть» удзельнікаў «кангрэсу» — у саюзе з Расеяй растаптаць Беларускую незалежную дзяржаву, адначасова вытаргоўваючы ў Масквы трыццаць юдавых срэбнікаў — марэянэтачную ўладу ў намесьніцтвах Паўночна-Заходняга краю...

Спадзяюся, аднак, што нам не давядзецца паўтараць вопыт слуцкіх паўстанцаў 1920 года.

Славамір АДАМОВІЧ,
г. Менск.

у складзе «партыйна-урадавай дэлегацыі» з абавязковым стартам з Масквы. Вось і ўся вам «незалежнасьць»!

Гэтыя «адкрыцьці» прысутныя сустракалі гучнымі ладкамі, як у тэатры аднаго акцёра. Сапраўды — дзіўныя справы твае, Госпадзі!

Пакінем на сумленьні Гайдукевіча развагі пра «бясплатныя» сацыяльныя праграмы ў мінулым, яго зьняважлівую ацэнку нядаўняму першаму зьезду беларусаў сьвету, абавязковае ўвядзеньне на Беларусі руска-беларускага дзяржаўнага двухмоўя. Выдатная ілюстрацыя да прымаўкі ў пераіначаньні «Скажы, як ты адносішся да беларускай мовы, і я скажу, хто ты...»

Тэзісы даклада шырока разгарнулі дэлегаты. Чуліся найчасцей патрабаваньні скасаваць Белавежскія пагадненьні. Лідэр парляменцкай бальшасьці, старшыня дэмакратычнай групы «Беларусь» Казлоў давёў да прысутных, што адпаведная папера ўжо ляжыць у Вярхоўным Савеце.

Наогул, аднаўленьне СССР было галоўнай тэмай кангрэсу. Дэлегат Паўлоўскі з Баранавіч, рабочы, выказаўся так: найлепш прылучыць Беларусь да Расеі, як гэта было ў 1795 годзе. Лідэр вэтэранскага руху рэспублікі Андрэеў заклікаў прысутных стварыць агульную дзяржаву, тоесную былому Савецкаму Саюзу.

Старшыня саюзу афіцэраў Беларусі, адстаўны гэнэрал Іваноў з трыбуны прызнаўся:

— Афіцэры пытаюцца: калі выступаць, калі дадзіце каманду.

Ён жа вынес вэрдыкт вайскоўцам, маўляў, не абараняюць канструктыўную ўладу. Асабліва, на думку прамоўцы, у жніўні 1991 года ў Маскве праявілі слабацтва, выступілі не на тым баку.

Член расейскай дэлегацыі на канфэрэнцыі Мікалаеў, ён жа сябра аргкамітэту па падрыхтоўцы кангрэсу народаў СССР, даў высокую ацэнку беларускім калегам і іх пачынаньню. Мікалаеў заклікаў былых дэпутатаў СССР шпарчэй уключацца ў работу, бо «люди помнят и чтут СССР».

Відаць, нідзе так шчыра не віталі дэпутата Вярхоўнага Савету Расеі Бабурына, як у Менску. Ён заявіў:

— Менскі кангрэс народа Беларусі — пачатковая кропка адраджэньня СССР. Трэба прызнаць гістарычна памылковымі Белавежскія пагадненьні. Брацкая фэдэратыўная дзяржава — вось шлях.

Выдатны палітык усё ж-такі гэты Бабурын! Гаворыць тое, што ад яго хочуць пачуць. І толькі пазьней, на прэсканфэрэнцыі даў зразумець журналістам, што вярнуцца назад у ранейшы Саюз — надзвычай цяжка з пункту гледжаньня прававых аспэктаў.

... Авацыя была наладжана народнаму дэпутату Беларусі Лукашэнку. Асабліва пасьля слоў:

— Адсюль павінен пайсьці шлях да стварэньня дзяржавы, рух да Расеі, бо да яе павернуты 90 працэнтаў Беларусі. Час прымаць палітычныя рашэньні, а не эканамічныя.

Атрымаў сваю порцыю зьнішчальнай крытыкі і С. С. Шушкевіч.

Нейкі дзядок за сьпіной ажно шалеў ад захапленьня:

— Вось, вось хто павінен кіраваць Вярхоўным Саветам! Будзе парадак!

Дарэчы, ніхто адзіным словам не заганіў КПСС, ва ўсім вінаваціці міфічных дэмакратаў, бо яны «развалілі» краіну. Моцная ж была дзяржава, калі нават дапусьціць, што нехта наўмысна павыцягваў цагліны з фундаменту. І маналітнай жа была партыя, калі пасьля забароны яе дзейнасьці ніводзін яе член не выйшаў на вуліцу й ня выказаў рашучага пратэсту.

Ні адзіным словам не сказалі пра ГКЧП — сапраўдных віноўцаў зрыву падпісаньня новага саюзнага пагадненьня, і гэтаму ёсьць тлумачэньне...

Чым бліжэй да новых выбараў, тым часцей гучыць слова «народ». Ад яго імя гавораць палітыканы, хаця ад гэтага народа вельмі далёка. Вось і Кангрэс, бачыце — народа Беларусі, не менш. Хаця, на маю думку, тут былі дэлегаты менавіта ад тых 18 грамадзкіх арганізацый, што ўваходзяць у Беларускі народны рух. Атрымалася звычайнае мэрапрыемства прыхільнікаў камуністычнага й сацыялістычнага шляху развіцьця Беларусі. Але пры чым тут народ, які нікога ні на які «кангрэс» не выбіраў і даваў права гаварыць ад яго імя?

Аднак ня трэба абыякава махаць рукой на гэтую падзею. Адбылася кансалідацыя пэўных сілаў і пэўнага накірунку. Гэта небясьпечна сёньня, калі мы ў галечы, і кожны заклік кладзецца на падрыхтаваную глебу, і маленькая іскра можа нарабіць вялікай бяды. Прыхільнікі «вялікага й непарушнага» настроены рашуча, гатовыя падтрымаць любыя крокі, накіраваныя на саюз з Расеяй. Якія канкрэтна захады меў на ўвазе Гайдукевіч, можна толькі здагадвацца.

Цікава паразважаць і над лічбамі. Усяго дэлегатаў прысутнічала 1377. Па ўзросту яны размяркаваны так: 18—30 гадоў — 125, 31—40—210, 41—50—355, 50—60—345, звыш 60-ці гадоў — 328 дэлегатаў. Праўда, з арыфмэтыкай у арганізатараў ня зусім добра, бо аніяк не атрымліваецца названая лічба. Хіба мо разам з запрошанымі...

Так званы кангрэс абышоўся ў 5 млн. 550 тысяч рублёў, як паведаміў на прэсканфэрэнцыі адзін з сакратароў ПКБ В. Чыкін. Яны пераконвалі журналістаў, што збіралі грошы з міру па нітцы. Як бачым, «мір» не бяз добрых людзей.

... А мне дагэтуль уваччу стаяць матулі тых салдат, што загінулі на вайсковай службе. Жанчыны моўчкі выстраіліся ля трыбуны, трымаючы павялічаныя фотаздымкі сыноў, якіх ужо няма. Пакуль старшыня камітэту салдацкіх маці Р. Радзюк заклікала гэнэралаў навесьці парадак у арміі, я назіраў за тварамі ў прэзідыуме, тымі, хто хвілінай назад даводзіў аб неабходнасьці эканамічнай, палітычнай і ваеннай інтэграцыі з Расеяй. Калі гэта здарыцца, то будуць расьці шэрагі пакутных маці і бацькаў. Але што палітыканам боль і сьлёзы!

В. ЗАДАЛЯ,
палітолаг.

ЭСПЭРАНТА

Беларускі эспэранцкі рух

Гісторыя Эспэранта-руху на Беларусі даўняя й цікавая. Яшчэ ў мінулым стагоддзі таленавіты дасьледчык прыроды Уладзіслаў Дыбоўскі (1838—1910) і яго брат Бенядзікт сабралі вялікую на свой час бібліятэку на мове Эспэранта.

Шырокае распаўсюджаньне на Беларусі мова Эспэранта набыла на пачатку нашага стагоддзя. Адным з першых мову Эспэранта пачынае вывучаць І. М. Фёдараў (1904) — будучы вядомы пісьменьнік Янка Маўр. У 1909—1916 г. г. асобныя эспэрантысты зьяўляюцца ў розных гарадах Беларусі. Першае таварыства эспэрантыстаў узьнікае ў чэрвені 1917 г.— лютым 1918 г., заснавальнікамі якога былі Санько (імя яго невядома) і І. Бергін.

2-5 чэрвеня 1921 г. у Петраградзе адбыўся І зьезд эспэрантыстаў.

У кастрычніку 1923 г. у Менску пачынае дзейнічаць Аргбюро па стварэньню арганізацыі беларускіх эспэрантыстаў. У студзені 1924 года ствараецца Цэнтральнае Бюро Беларускай арганізацыі Саюза Эспэрантыстаў Савецкіх Рэспублік, старшынёй якога становіцца Я. Клыс, а сакратаром Дз. Сьняжко. Яно пачынае выпускаць «Інфармацыйныя лісты», што спрыяла хуткаму аб 'яднаньню эспэрантыстаў. Ужо на першай усебеларускай канфэрэнцыі эспэрантыстаў, якая адбылася 28-29 мая 1925 года ў Менску, прысутнічала 400 дэлегатаў і гасьцей, каторыя прадстаўлялі 2000 чалавек, якія вывучалі мову Эспэранта.

З Ганалулу й Вальпараіза, Гамбурга, Мэльбурна й Валэнсіі — ідуць дзесяткі, сотні пісьмаў і пэрыядычных выданьняў у горад Менск. Штамп «Дз. Сьняжко, Менск, паштовая скрынка 33» можна знайсьці ў любой афрыканскай і аўстралійскай вёсках, ня кажучы ўжо аб эўрапэйскіх і амэрыканскіх краінах. Дзякуючы перапісцы, наладжваюцца трывалыя кантакты, абмен навуковай і тэхнічнай інфармацыяй.

Беларускі друк удзяляе ўсё большую ўвагу міжрабсувязі: пераклады пісьмаў з-за мяжы зьмяшчаюцца ў газэтах «Звязда», «Савецкая Беларусь», «Камуніст», «Беларуская вёска», «Рабочы», «Калгаснік Беларусі», «Бальшавіцкі друк», у часопісах «Узвышша», «Маладняк», «Полымя», «Беларуская работніца і сялянка». Газэта «Беларуская вёска», рэдактарам якой быў эспэрантыст Р. Шукевіч — Трэцьцякоў, мела 62 рабселькома ў 36 краінах сьвету: 40 — у 21 краіне Эўропы, 8 — у 5 краінах Азіі, 4 — у 3 краінах Афрыкі, 3 — у Аўстраліі, 6 — у краінах Амэрыкі.

Беларускія эспэрантысты актыўна прапагандавалі беларускую літаратуру: у замежныя часопісы пасылаліся артыкулы аб асобных беларускіх пісьменьніках і іх творах, на Эспэранта былі перакладзены творы Я. Коласа, Я. Купалы, А. Александровіча, П. Галавача, Ц. Гартнага, Р. Кобеца і інш. Дарэчы, у той час большасьць беларускіх пісьменьнікаў добра валодала мовай Эспэранта або падтрымлівала яе.

Плённа працуе ў гэты час Дз. Сьняжко. Ён стварае слоўнікі, перакладае п 'есу Р. Кобеца «Гута», падрыхтоўвае падручнік Эспэранта для беларусаў, піша нарысы аб Заходняй Беларусі, рыхтуе анатамічны слоўнік, выдае інфармацыйны бюлетэнь для клюбаў і гурткоў і бюлетэнь «Савета Бланкрусіо» для замежных эспэрантыстаў. У лютым 1926 года ў дзень пуску беларускай радыёстанцыі у эфір выйшла Эспэранта-радыёперадача, падрыхтаваная Дз. Сьняжко. Першы курс Эспэранта вёў па радыё Янка Маўр — 45 хвілін па панядзелках. У 30-я гады радыёперадачы выходзілі ўжо праз дзень. 542 эспэранты з 48 краін сьвету сталі пастаяннымі эспэркарамі Менскага радыё.

У 20-30 гады Эспэранта у якасьці факультатыўнага прадмета пачынае вывучацца ў 80 школах Беларусі. Якуб Колас, які, як і многія беларускія пісьменьнікі, надаваў належнае значэньне міжнарод-

BJELARUSA ESPERANTO-KRONIKO.

1900 - 1908	- unuopaj esperantistoj:B.Diboŭski,U.Diboŭski,D.Vigodski,I.Fjodaraŭ (Janka Maŭr),Z.Jilunoviĉ (Ciŝka Hartni),E.Palsemen,M.Mnuĥin.
1909-1916	- N.Deŝkin (Vilno),H.Branzburg (Vitebsk),P.Kiruŝin (Minsk),N.Nazarenko (Mogilov),H.Mnuĥin (Reĉica).
julio 1917 - februaro 1918	- la unua E-societo.Organizantoj:Sanjko(persona nomo ne estas konata) kaj Bragin I.
1921	- III-a Tutrusia Kongreso de Esperanto.B.Ŝaber - esperantisto el la urbo Vitebsk estis elektita en CK de SEU.
1924	- Fondo de Minska Esperanto-Buroo de SEU:prezidanto-Jan Klis;sekretario - Dzimitri Sneĵko.
28-29-a de majo 1925	- I-a Tutbjelarusia konferenco de Esperanto,en kiu partoprenis ĉirkaŭ 400 delegitoj kaj gastoj.
1926	- la unuaj radiaj E-dissaŭdigoj.
1926	- II-a Tutbjelarusia Esperanto-konferenco.
1936	- arestoj de E-aktivuloj:M.P.Mandrik,D.Sneĵko,J.Klis, I.Elkind.
8-a de januaro 1957	- III-a Tutbjelarusia konferenco.Fondado de Bjelarusia Esperantista Unuiĝo.
1989	- IV-a Bjelarusa E-konferenco.
28-a de marto 1992	- Fonda konferenco de AERB (Asocio Esperantista de la Ŕespubliko Bjelarusio).
22-a de majo-1992	A E R B estas registrita en Ministerio de Justico de la Respubliko Bjelorusio.

72 jaroj da esperantista vivo.

Hazarde ekvidinte ĉe sia kamarado Gleb Mnuĥin la broŝureton "Deklecionа lernolibro de Esperanto" (Korr kaj Panje).Mikaelo ege ekinteresiĝis pri la enhavo.Kaj ricevinte la libreton kiel donaco li tuj komencis studi la lingvon.Post 10 tagoj de diligenta studado Mikaelo skribis la unuan leteron al germana esperantisto.Kune kun Gleb Mnuĥin li organizis la unuan junularan E-rondeton en la urbo Reĉica.

Jen kiel komenciĝis E-biografio de Miĥail Petroviĉ Mandrik en 1921.

Loĝante en Moskvo dum 30-aj jaroj Miĥail P.Mandrik aktivis en la movado ĝis en 1936 li estis senkulpe arestita.Kvin jaroj de koncentrejo ... Tri jaroj kaj duono post la pikdrato dum militkaptiteco ... "Amara vivovojo" nomiĝas la libro de liaj rememoroj espereble aperonta ĉi-jare.Post naŭ jaroj de suferoj li apenaŭ trovis familion.

Ekde 1958 M.Mandrik denove aktive partoprenas la E-movadon. Partoprenintе dek BET-kongresojn,dum kelkaj li gvidis E-kursojn por komencantoj.Kiel peranto li ricevadis centojn da ĵurnaloj el diversaj landoj kaj disvastigis ilin.M.Mandrik kompilis la lernolibron "A B C de Esperanto" kaj mallongitaĵn E-rusa kaj Rusa-esperanta vortarojn.Estis organizita multobligo de tiuj sur la fota papero kaj dissendado al diversaj urboj de Sovetio. Li verkis pli ol 20 rakontojn,tradukis novelojn de bjelarusa verkisto Janka Maŭr "Polesiaj robinzonoj","Fantomobilo de profesoro Cilakovski",gvidis E-kursojn Cseh-metode,kompilinte propran Cseh-metodan libron.

La 28-an de decembro 1958 li estis elektita en Centra Buroo de Bjelarusa Esperantista Unuiĝo,de 29-a de novembro 1959 - vicprezidanto de Unuiĝo.

En 1975 M.P.Mandrik translogiĝis en la urbon Gomel,kie organizis E-kursojn kaj poste E-klubon "Konkordo",kiu ĝis nun funkcias.

La 8-9-an de februaro 1992 okaze 90-a naskiĝtago de M.P.Mandrik bjelarusa esperantistaro organizis festan renkontiĝon en la urbo Minsk.La rave juna jubileanto ĉarmis la ĉeestantojn per ŝercoj,per deklamado de siaj versaĵoj kaj per siaj belegaj pentraĵoj.Multaj esperantistoj akiris por memoro la bjelarusajn pejzaĝojn de tiu ĉi neordinara homo.

La 28-an de marto 1992 dum Fonda konferenco de A E R B Miĥail Mandrik estis elektita kiel Honora Prezidanto.Fondado de Bjelarusa Asocio inspiris E-veteranon por plua aktiva agado. Dum 1993 Miĥail Mandrik multe faras por fortigi E-movadon en nia lando.Li,altedukita,amikema homo,instruas asocianojn akorde kunlabori.Aldonante la tutaĵn fortojn M.Mandrik flame laboras por Esperanto.Ĉi-jare li tradukas la novelon de J.Maŭr "Filo de akvo",kompilis la kurtaĵn fakaĵn vortaretojn pri flaŭro kaj faŭno,komencas kompili E-bjelarusan konversaciilbron.Liaj lertaj pentristaj manoj kreis la mirinde belan lernolibron "Esperanto en bildoj".

La jaro de sukcesplena laboro koincidas kun la samjara aprezo: dum la UK en Valencio (Hispanio) Komitato de UEA pro multjaraj meritoj nomis Miĥail Petroviĉ Mandrik Honora Membro de U E A .

Sincerajn gratulojn

kaj elkorajn bondezirojn

nia kara samideano!

най мове, бачыў сапраўдную пэрспэктыву яе разьвіцьця ў тым, што Эспэранта павінна стаць прадметам навучаньня ў школах. «Для таго... каб Эспэранта стала сродкам міжнародных зносін паміж сотнямі мільёнаў працоўных, неабходна дабіцца таго, каб гэта мова набыла сваё месца ў школах усіх народаў як абавязковы прадмет навучаньня».

Інтэрнацыянальныя сувязі на практыцы мацавалі сустрэчы эспэрантыстаў — у Беларусі гасьцілі міжрабкоры, прыяжджалі дэлегацыі й асобныя эспэрантысты з Нямеччыны, Аўстрыі, Чэхаславаччыны, Швэцыі, Англіі, Японіі.

У Заходняй Беларусі да Эспэранта-руху далучыліся беларускія паэты Максім Танк і Сяргей Новік-Пяюн. Мову Эспэранта вывучалі вязьні Лукішак. У сваёй кнізе «Лісткі календара» М. Танк згадвае: «Каля Замкавай гары сустрэў Уладака. Пазнаёміўся я з ім яшчэ у Віленскім студэнцкім гуртку Эспэрантыстаў, куды мы разам з ім хадзілі, каб стаць сапраўдным інтэрнацыяналістам».

С. Новік-Пяюн у Якуціі, куды ён быў сасланы, стварае Эспэранта-гурток «Зялёная Зорачка». Звыш 90 дзяўчат і юнакоў з пасёлка Усьць-Нера Аймяканскага раёну вывучалі Эспэранта й насілі на грудзях зялёныя зорачкі. Летась С. Новіка-Пяюна наведала адна з яго вучаніц з далёкай Якуціі. Яна прывезла ў падарунак Сяргею Міхайлавічу вялікі партрэт стваральніка мовы Эспэранта Л. Замэнгофа.

Адказны рэдактар часопіса «Летапіс таварыства беларускай школы ў Вільні Ф. Стацэвіч займаўся перакладам з беларускай, польскай і расейскай моў на Эспэранта. Яго артыкулы пра Эспэранта зьяўляліся ў беларускіх і польскіх выданьнях. Суполкі эспэрантыстаў былі ў Баранавічах, Горадні, Пінску, Берасьці. Эспэрантыстаў можна было сустрэць у многіх беларускіх вёсках.

У 20-30 гады Эспэранта — рух у Беларусі набыў шырокі размах. Але масавы характар руху быў нечакана спынены. Шматлікія арышты эспэрантыстаў у 1936 годзе надоўга адбілі ахвоту ў людзей ня толькі вучыць міжнародную мову, але нават вымаўляць слова «Эспэранта». Першымі арыштавалі актывіста Дзімітры Сьняжко, нязьменнага сакратара Беларускага аб 'яднаньня эспэрантыстаў, імя якога было вядома на ўсіх кантынэнтах. Ён першы адчуў на сабе ўвесь цяжар абвінавачваньня ў шпіёнстве й здрадзе Радзіме. Дз. Сьняжко атрымаў 3 гады зьняволеньня й быў накіраваны ў Дальлаг Хабараўскага краю. Сьледам быў арыштаваны старшыня Саюза Эспэрантыстаў Ян Клыс, які ў пачатку вайны быў расстраляны. Многія тысячы эспэрантыстаў у гады сталінізму, вайны й пасьляваеннай разрухі надоўга прыпынілі Эспэранта-рух.

8 студзеня 1957 года Устаноўчы сход эспэрантыстаў Беларусі пастанавіў узнавіць дзейнасьць Саюза Эспэрантыстаў Беларусі, які юрыдычна забаронены ня быў і працягваў існаваць.

У кастрычніку 1967 года пры Палацы Белсаўпрафа быў створаны інтэрнацыянальны клюб «Эспэранта», старшынёй якога на працягу многіх гадоў быў П. Кірушын, а ганаровым старшынёй — Янка Маўр. Пасьля сьмерці П. Кірушына клюб «Эспэранта» узначальвае М. П. Мандрык.

У сярэдзіне 80-х гадоў назіраецца спад актыўнасьці беларускіх эспэрантыстаў. У 1989 годзе склікаецца IV канфэрэнцыя беларускіх эспэрантыстаў, якая ставіць сваёй мэтай аб 'яднаць Эспэранта-клюбы ў адзіную рэспубліканскую арганізацыю. Дзякуючы намаганьням В. Мацюшкова й А. Паўлюкаўца ўдзельнікі канфэрэнцыі мелі магчымасьць азнаёміцца з першым нумарам беларускай газэты на Эспэранта. На жаль, толькі тры нумары «Беларускіх навін» зьявіліся на сьвет. А рашэньне канфэрэнцыі зарэгістраваць рэспубліканскую арганізацыю эспэрантыстаў засталося на паперы...

У сьнежні 1991 года ў час сьвяткаваньня дзён Замэнгофа у Горадні, беларускія эспэрантысты абмеркавалі становішча Эспэранта-руху на Беларусі й вырашылі склікаць новую канфэрэнцыю, якая адбылася 28 сакавіка 1992 года ў Менску. Быў прыняты статут арганізацыі, названай АЭРБ—Асацыяцыя Эспэрантыстаў Рэспублікі Беларусь. 22 мая 1993 года яна атрымала пасьведчаньне пад нумарам 333 аб рэгістрацыі у Міністэрстве Юстыцыі.

НА ЗДЫМКАХ: дом на вул. Кірава ў Горадні, дзе жыў Л. Замэнгор, і шыльда, прысьвечаная яго памяці.

D Z I M I T R I J   S N E Ĵ K O.
(Biografio)

Dzimitrij Sjamjonaviĉ Sneĵko naskiĝis en 1903 en la urbo Orŝa (Vitebska gubernio) en familio de poŝt-telegrafa oficisto.Li komencis labori ekde 1918 kiel telegram-liveristo,poste kiel sortimentisto kaj kontrolisto de telegramoj en Gomela telegrafo.Ekde 1919 ĝis 1921 li estis membro de Gomela organizaĵo de anarkistoj-komunistoj.En 1922 D.Sneĵko lernis en Bjelarusia Ŝtata Universitato.Fininte medicinan fakultaton li laboris kiel altgrada sanitara inspektoro ĉe C S P S B (Centra Konsilio de Sindikatoj de Bjelarusio),asistanto ĉe katedro de laborhigieno en medicina instituto, membro de loka komitato ĉe sekciburoo de scienclaboristoj k.a.

En E-movado D.Sneĵko aktivas ekde 1918,komence en la urbo Gomel,poste en la urbo Minsk.Li estis membro de CK de S E U,de ties medicina sekcio.

D.Sneĵko fariĝis "upolnomoĉennyj" de S E U en Bjelarusio laŭ decido de CK S E U (de 19.02.23) N°37:"Apartigi S S R de Bjelarusio el Okcidenta Federacio Upolnomoĉennim (Respondeculo) pri organizado de la Federacio de S S R B enoficigi k-don Sneĵko (membro de S A T N°606").

Kune kun Jan Klis D.Sneĵko estis fondinto kaj gvidanto de la Bjelarusio filio de S E U kaj sub lia gvidado la filio dum dek jaroj (1923-1933) fariĝis unu el la plej multnombraj kaj dinamikaj E-organizaĵoj.Bjelarusia S E U - filio,unua en Sovetio,komencis grandskale uzi Esperanton por celoj I P K (Internacia Proletara Korespondado) atinginte en tiu kampo grandajn rezultojn.Miloj da leteroj estis dissenditaj kaj publikitaj,tralegitaj per radio dum kunsidoj en fabrikoj kaj uzinoj."Leterojn kun stampilo - "Dim.Sneĵko,Minsk,poŝtkesto 33" - oni povis trovi en ĉiuj landoj,sur ĉiuj kontinentoj.Ĉiu esperantisto de la terglobo bonege scias,kiu estas Dzimitrij Sneĵko.Ekzistas neniu E-organizaĵo en la tuta mondo (krom neŭtralistaj kaj ĝenerale kontraŭrevoluciaj) en kiuj li ne laborus" ("Meĵdunarodnij Jazik" 1934,N°7).

D.Sneĵko estis konstanta kunlaboranto de la revuoj"Sur posteno" kaj "Meĵdunarodnij Jazik",aperigadis P E K - bultenon "Soveta Blankrusio".D.Sneĵko multe laboris por E-radiodisaŭdigoj:jam en 1926 estis fondita radiosekcio ĉe Bjelarusia filio;la elsendoj okazis 4-foje monate,ĉiusemajne lunde je la 20-a horo dum 45 minutoj.

Estinte unu el organizantoj de Bjelarusa fako de I A R E V (Internacia Asocio de Revoluciaj Verkistoj) D.Sneĵko preparis por eldono Esperanto-Bjelarusan kaj Bjelarusa-Esperantan vortarojn, lernolibron de Esperanto por blankrusoj,anatomian vortaron.Li havis multajn planojn."Oni havas kion fari kaj necesas multe fari.Nun mi verkas originalan romaneton "33 dokumentoj",en kiu mi volas montri refandprocezon de homo en aktivan simplan (senrangan) soldaton de Kominterno - konstruisto de socialista senklasa socio kaj rolon de Esperanto en la procezo.Mi verkas la artikolon pri proletara E-literaturo kaj pri taskoj de I A R E V . Ankaŭ mi finas tradukon en Esperanton kelkajn artikolojn de V.Lenin por la 16-voluma artikolaro,post kio mi aliĝos al tradukistbrigadoj por traduko en Esperanton de "Antologio de bjelarusaj proletaj verkistoj".(Meĵdunarodnij Jazik,1934).

Tamen ... La 5-an de februaro 1936 D.Sneĵko estis arestita kaj la 7-an de majo 1936,laŭ art,72 de Krimkodo B S S R li estis kondamnita al 3 jaroj de mallibereco (art.72 "Kontraŭrevolucia propagando kaj agitado".) La esenco de akuzo,kiel ĝi estis formulita en la ordono pri persekuto kaj en la verdikto de tribunalo,konsistis je tio,ke ili uzis Esperanton,unu el la rimedoj de internacia proleta korespondado,kiel kanalon por akiri de kontraŭrevolucia,trockista,faŝista kaj burĝa literaturo,disvastigis ĝin inter esperantistoj.Rezulte D.Sneĵko trafis en Dallagerj de Habarovska regiono (Malliberejo en Fora Oriento).

Dzimitrij Sneĵko estis liberigita la 5-an de februaro 1939. La plua lia sorto ne estas esplorita.Fakte li ne rajtis reveni al patrujo kaj restis en Rusio.Fine de la 40-aj jaroj li korespondis kun membro de CK B E U (Bjelarusia Esperantista Unuiĝo) - Pavel Kirjuŝin.La medicinaj broŝuroj,kiujn D.Sneĵko tiutempe sendis al P.Kirjuŝin estis eldonitaj en la urboj Molotov (Permj) kaj Tula en 1946-1948.La aŭtoro de la artikoloj pri sanitaria edukado de loĝantaro de tiuj regionoj estis li mem - D.Sneĵko - vicadministranto de regiona fako pri sanprotekto.

D.Sneĵko forpasis en 1959 en la urala urbo Permj.

Laŭ decido de Prezidio de Supera Juĝistaro de B S S R de la 20-a de marto 1990,kriminala proceso kontraŭ Sneĵko D.S. estis finita pro absoluta manko de pruvoj de ilia krimo.

Esprimoj de bjelarusaj verkistoj pri Esperanto.

J A N K A   K U P A L A

Mi opinias,ke Esperanto estas utila lingvo,kiu helpos kontaktojn inter laboristoj de la tuta mondo.

J A K U B   K O L A S

Lingvon Esperanto necesas subteni kiel lingvon belsonan,simplan kaj facilan,kiel internacian lingvon por praktika uzado de multmilionaj laborantaj amasoj de ĉiuj nacioj por interkompreno.

Por tiu lingvo akiru konvenan staton kaj fariĝu vera rimedo de internaciaj ko[illegible]aktoj inter kelkcentmilionaj laboristoj,necesas atingi,ke ĝi [illegible]rovu sian lokon en lernejoj de ĉiuj popoloj kiel nepra lernoobjekto.Sen tio ĝi verŝajne ne povos havi tian gravecon,kiun ĝi miritas.

J A N K A   M[illegible]R

Ĉiu aliĝus al esperantismo,se scius,kio ĝi estas.

ЛІТАРАТУРА

Антон ЛУЦКЕВІЧ

Вільня як крыніца натхненьня

Цікавае параўнаўчае дасьледваньне можна было б напісаць на тэму Вільні ў творчасьці польскіх, летувіскіх, беларускіх, а нават жыдоўскіх і расейскіх паэтаў. Мала бо гарадоў можа пахваліцца гэткай багатай літаратурай пра сябе.

Пачынаючы ад Сарбеўскага, які лацінскім вершам пяяў пекнасьць сталіцы Літвы, і да сёньняшніх дзён мы маем цэлы шэраг паэтаў, менш ці больш таленавітых, часам нават звычайных вершаплётаў, якія чэрпаюць натхненьне з гістарычнага мінулага Гэдэмінавага места, з яговых пашчэрбленых муроў, з незьлічоных віленскіх паданьняў і легендаў, і якія зазіраюць улюбёным або цьмяным сваім позіркам у яго маляўнічыя закуткі, пакрытыя борам узгоркі, пясочыстыя урвішчы па-над Віленкай і вузкія пакручастыя завулкі ў сярэдзіне места.

Гэта сантымэнт, што мяжуе часам з рэлігійным экстазам, выказаў у простых, але вельмі красамоўных словах Сыракомля:

... Старая Гэдымінава сталіца.

Стварэньне пекнае прыроды —
Вільня,
Паміж гаямі ды паміж гарамі
Кветка, схаваная у пустазельлі,
Калі караскаешся па строме
рвішча,
Альбо брыдзеш пахілае дарогі
жвірам,
Ніколі б не ўцяміў, што ўжо
Вільня блізка,
Каб толькі сэрца не забілася
мацней.
Калі перад тваімі мільгане
вачыма
Вяршыня першай вежы, першага крыжа,
Сьвятое адчуваеш ты
трымценьне, трымценьне пілігрыма,
Калі той да сьвятога мейсца
падыходзіць...

І мясцовыя, і прыезныя паэты заўважалі тыя дзіўныя чары, якімі вабіць кожную ўражлівую душу стары надвілейскі горад.

Блукае задуменны па вуліцах
тваіх,
Сядаю на камяньні у старым
завулку,
Знаёмым галасам са мной
гамоняць сцэны
І з душамі муроў я гавару аб
мёртвых... — Сьпяваў Ор-От,

упершыню наведаўшы Вільню ў 1912 г.

Да ўсіх, не залежна ад нацыянальнасьці, паэтаў перадусім красамоўна прамаўляе мінуўшчына, якую, зрэшты, кожны ўяўляе пасвойму, згодна ўласным перакананьням і сімпатыям.

Інакш прадстаўляецца яна ў інтэрпрэтацыі Недзялкоўскай-Дабачэўскай або Слоньскага, інакш у Майроніса, яшчэ інакш у Янкі Купалы і М. Багдановіча.

Калі польскія паэты карыстаюць пераважна са скарбніцы памятак філярэцкіх часоў і агулам — пасьляпадзельных, дык беларусы сваё натхненьне чэрпаюць з эпохі росквіту места ў XV і XVI вяках, калі тутака бязьмежна панавала руская культура, а летувісы заглыбляюцца ў яшчэ больш адлеглую мінуўшчыну, калі Вільня была сталіцай вялікіх літоўскіх князёў.

Вось, толькі паглянь! Гмахамі
Вільня
Спасярод гораў пасела разьлегла.
Цёмнымі шатамі ноч — нібыта
ў дыме
Схавала яе!.. дрэмле дрымотна.
Дакуль яшчэ сёньня слава сягае
твая?
Дзе прарокі твае, дзе моц?
Зьнікла куды праменьне,
Якое паўсюдзіла ты.
Па нашай айчыне Літве? —

нема, з пачуцьцём глыбокага жалю, крычыць Майроніс.

Беларускі паэт Багдановіч зноўтакі з вялікім талентам перадае настрой, які выклікае ў ім старая Вільня і ўява даўняга мяшчанскага жыцьця:

Ціша тут. Маўчаліва ўсталі — і
сьняць
У небе купалы, брамы, байніцы
і шпіцы;
Гук хады адзінокай здалёку
чуваць,
Часам мерныя ўдары звана
задрыжаць
І замоўкнуць, памкнуўшы ад
старай званіцы.
Успамяні, маё сэрца, даўнейшыя
дні!
Па загаду бурмістра усе, як
належа,
Зачынілі ўжо вокны, загасілі
агні...
Варта вулкай прайшла... І ня
сьпім мы адны—
Я ды чорны кажан, што шнуруе
ля вежы.

Нават жыдоўскія паэты палаюць да Вільні шчырым пачуцьцём, бачачы у ёй «Эрусалімскую Галусу». З. Шнэюр напісаў вялікую паэму п. н. «Вільня», якая распачынаецца ад словаў:

Вільня, бабуля вялікая Ты,
сталічнае места жыдоўскае.
Усьцеха ўсходняга Люду, Эрусалімская Галуса,
Карона цыраваная твая,— дах,
як у старой бажніцы.
Вялікасьнейшая для тваіх унукаў ад залачоных купалоў...

Аднак і сучасная Вільня, розныя праявы яе жыцьця, розныя моманты з апошняе гісторыі, рэвалюцыя, вайна, зьмены ўрадаў засталіся ўвекавечаныя ў шэрагу паэтычных твораў, пераважна афарбаваных выразна тэндэнцыйна з-за сваёй актуальнасьці.

Асобную частку складае таксама народная творчасьць, не адна песьня ў якой прысьвечана сталіцы разьлеглай літоўска-беларускіх земляў.

Грунтоўная апрацоўка ўсяго гэтага багатага й вельмі разнастайнага матэрыялу была б удзячным заданьнем для гісторыка літаратуры.

Пераклад з польскай мовы.

Са слоў Макіявэлі

(Пачатак на 3-й стар)

А для тых каму незразумела, ужо зараз пачь ць тлумачыць саўмінаўскія ідэёль... Аднаго ў іх бракуе — форма агітацыі не зьмянілася. Толькі раней агітавалі за сьветлую будучыню й камунізм, цяпер — за сьветлую будучыню й расейскую імпэрыю. А так са старонак друку, які вельмі актывізаваўся ў гэтым напрамку за апошні месяц, нас зноў пачалі завальваць фашыстоўскімі паліцыянтамі з бел-чырвона-белымі сьцягамі, беднымі абылганымі партызанамі, ворагамі народа, воінамі-інтэрнацыяналістамі, адважнымі расейскімі гусарамі з беларускіх палкоў, і канешне ж калгасьнікамі. Зноў жа, як у ранейшыя часы, гэта контрагітацыя запаўняе прабелы ў сьвядомасьці людзей, якія пакуль што ня дужа прызвычаеныя чытаць беларускія выданьні. Адкуль бы яшчэ асноўная маса насельніцтва магла даведацца пра перамогу нашых продкаў над маскоўскім царом у 1514 годзе? Так, нékалькі гадоў таму наш народ з артыкулаў прафэсара Залескага й спадарыні Бумажковай даведаўся пра нашую дзяржаўную сымболіку.

Але гэта ня мож суцяшаць. Гэта даўно пройдзены да якога мы зноў вяртаемся. Зараз мы адступаем. Праўда, яшчэ нічога страшнага не адбылося. Пакуль што на нашых установах Пагоні, а не двухгаловыя арлы. «Каб разабрацца больш грунтоўна ў гэтай справе, трэба пачаць з таго, самадастатковыя такія пераўтваральнікі, альбо яны залежаць ад падтрымкі збоку. Інакш кажучы, павінныя яны дзеля посьпеху свайго пачынаньня ўпрошваць, альбо могуць прымяніць сілу. У першым выпадку іх лёс прадвызначаны, у другім, гэта значыць, калі яны могуць прымяніць сілу, ім рэдка пагражае няўдача».

Вось дзе асноўная памылка нашых адраджэнцаў, якія з самага пачатку ўзяліся за палітычную барацьбу. Яны змагаліся за мову, за «адраджэньне», але не за дзяржаву, не за ўладу. «Вось чаму ўзброеныя прарокі перамаглі, а ўсе бяззбройныя гінулі. Бо, ў дадатак да сказанага, трэба мець на ўвазе, што нораў людзей непастаянны, й калі павярнуць іх у сваю веру лёгка, дык утрымаць у ёй цяжка».

Ня трэба блытаць сілу й тэрор. Сіла — гэта моцная ўлада, якая трымаецца на законах і дабрабыце. Праз гэта ў першай палове стагоддзя прайшлі ўсе тыя народы, якія зараз пачынаюць будаваць моцныя незалежныя дзяржавы: гэта й краіны Прыбалтыкі, Польшча, Вугоршчына, Чэхія, Славакія. У свой час у кожнай з гэтых краінаў зьяўляўся лідэр, які не баяўся узяць на сябе ўсю адказнасьць за цяжкасьці й пралікі, непазьбежныя пры будаўніцтве новага ладу, і ў той жа час здолець з упэўненасьцю пераканаць свой народ у іх неабходнасьці. Яны наводзілі апошнюю паліроўку на крышталях сваіх нацыяў, якім цяпер даволі лёгка вырвацца з-пад чыгуннай накрыўкі імпэрскае ідэялёгіі.

Мы ня мелі падобнага этапу сваёй гісторыі. Мы альбо мусім паўз яго прайсьці, альбо павінны стаць «Северо-Западным краем».

«Як яно й здарылася ў нашыя дні з фра Джыралама Саванаралай: пастаўленыя ім парадкі разбурыліся, як толькі натоўп перастаў у іх верыць, у яго ж ня было сродкаў умацаваць у веры тых, хто яшчэ верыў яму, і прымусіць да яе тых, хто ўжо ня верыў».

Я. ДУБРОЎСКІ,
Менск.

С. Астравец

Паводле старагрэцкіх міфаў

КРЫЛЫ

Спадзяюся, што памятаеце агульную гісторыю пра крылы з пер ´я ды воску. Але будзе адно ўдакладненьне. Ён застаўся з духам. Не загінуў. Не, у старажытным аповядзе анішто не мана, апроч канчатку. У чым няма правіны безназоўнага аўтара. Ікар не вярнуўся, як потым, значна пазьней — славуты Сэнт-Экс, што дало падставу элінскаму песьняру скончыць аповяд прыгожа-трагічна. Але ён, Ікар, як ужо было сьцверджана, не загінуў. Захаваў жыцьцё праз шчасны выпадак. Усё адбывалася менавіта гэтак, як ведаеце вы. Ён паляцеў насустрач сонцу. Гарачае праменьне растала воск, якім было змацавана пер ´е і ад крылаў не пакінулася ані званьня. Паветра з пасобы зрабілася варажнечым яму. Ікар камнем абрынуўся долу. І сапраўды ўпаў у мора. Адно не ў Эгейскае, але ў Гэрадотава. Багністая зямля й, праўдападобна, сьціртa мурожнага сена ўратавалі яму жыцьцё. Ён застаўся жывым, ды страціў памяць. Анічога больш не памятаў пра свой лёт, пра крылы, пра сонца, а пагатоў ня ведаў зусім свайго імя. І стаў ён спачатку Доўбняю, потым Васільком, Сымонам, Казюком і, нарэшце, Іванам. Езьдзіць чадным «Ікарусам» хмурнымі ранкамі на працу, на завод. Ды ўсё намагаецца штосьць узгадаць, але галава ягоная бы атручана: у горадзе волатаў хіміі няма чым дыхаць. Аднак ён усьведамляе і ўжо адчувае прагу да вольнага паветра. Агулам ён таксама разумее, што лепшае паветра ў горах, але навокал няма высокіх гораў. Ён яшчэ ня ведае, але ў ім ужо нарадзіўся ўспамін аб крылах. Аднойчы ён прыйдзе на Замкавую гару й трапіць у музэй у Старым замку, дзе ніколі дагэтуль ня быў. На аднае сьцяне ў рамцы пад шклом ён убачыць старадаўні відарыс і будуць на тым відарысу з дакладнасьцю да рыскі накрэсьлены крылы. І тады ён аб усім успомніць.

Ніхто ня ведае, калі тое адбудзецца.

КАМЕНЬ

Ён ужо безьліч год ускатвае на гару камень. Ды ўсё ня можа даць сабе рады. За гэты час скупіўся натоўп, смокча «Мальбара», жлукціць з бляшанак піва, а яшчэ рагоча-галёкае ў ягоны бок. Ня маючы болей моцы, але падсьвядома ашчаджаючы іх усіх, ён не дазваляе камню самому каціцца ўдол.

Ня ім, што калісьці, адурэўшы ад зьнясільнае працы, ён раптам спыніцца, каб машынальна ўзьняць рукі й ацерці пот.

ПАКУТЫ

Яго распнулі й ад тае чорнае гадзіны цешацца з яго пакутаў. Драпежная птушка штодзень дбайна прылятае, каб дзяўбці яму печань. Менавіта яе. Відаць, гэта асабліва балесна пакутніку. Беспакаранасьць — самае п ´янкое віно.

Аднойчы яна абавязкова атруціцца жоўцю.

1 чэрвеня 1991 г.

27, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.15. «Рассмяшыце клоуна». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. 10.30. Дак. фільмы. 11.20, 19.35. Фільм-канцэрт. 12.05. «Аб´ектыў-тэатр» у Мазыры. 13.30, 17.30. Навіны. 13.40. «Сем дзвярэй». Кінаэкран. 13.55. Мастацкі фільм «Вочная стаўка». 15.35. «Цэнтр». Замежныя сувязі Беларусі ў галіне культуры. 16.20. Музыка. 4-ы клас. 16.40. Бар´еры. 17.40. Мультфільм. 17.50. Сення — Сусветны дзень турызму. 18.00. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.15. Рынак і эканоміка. (Гр.). 18.45. Веснік гарсавета. (Гр.). 19.10. Адкрыццё тыдня Польскага тэлебачання. 19.55. Вецер вандравання. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. Спартыўны тэлекур´ер. 22.05. «Варшаўскія галубы». Мастацкі фільм. 23.15. НІКа. 23.30. Тэлевізійны дом кіно. 00.45. Канцэрт майстроў польскай эстрады.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20, 18.25. Премьера художественного телесериала «Просто Мария» (Мексика). 9.10. Премьера художественного телесериала «Мелочи жизни». 17-я и 18-я серии. 10.15. Тема. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. Гол. 14.25. Телемикст. 15.10. Шаги навстречу. 15.35. Праздник на улице Надежды. 16.20. Звездный час. 17.25. Дневник VII Международного конкурса артистов балета. 17.40. Гол. 18.10. Документы и судьбы. 18.15. Погода. 19.10. Эхо недели. 19.40. «Спокойной ночи, малыши». 20.40. «Мелочи жизни». 18-я серия. 21.10. Новая студия представляет: Бомонд, АТВ-бревю, Пресс-клуб Я, Выбор 2000, ТВ-Х. В перерыве — Новости. 00.05. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Утренний концерт. 18.15. Сокровища эстрады. 9.40. Мульти-пульти. 9.55. У Ксюши. 10.25. «Васса». Художественный фильм. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. «Извините, пожалуйста». Художественный телефильм. 15.30. Там-там новости. 15.45. Премьера документального фильма «Испания с высоты птичьего полета». Фильм 4-й. 16.15. Трансросэфир. 17.00. Публицистическая программа «45». 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Художественный фильм «Свидетель» (США). 20.20. Рек-тайм. 20.40. Экспоцентр представляет. 21.00. Без ретуши. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Ваше право. 22.55. Спасение 911. 23.50. Каунтдаун.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.55. Поговорим о детях. 11.00. «Династия». Серия 206. 12.00. Приятное с полезным. 12.20. Кулинарная программа. 12.40. Школа для родителей. 13.00. Новости. 13.15. Это история. 13.45. Для молодежи. 14.30. Школы в Европе. 14.55. Программа стереотипов. 16.30. Рок-программа. 16.45. Тележурнал. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Тележурнал для подростков. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Кант. 18.40. Право и бесправие. 19.05. Комедийный сериал пр-ва США. 19.30. Театральный журнал. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Прямо из бельведера. 21.20. Телетеатр. 23.15. Миниатюры. 23.20. Репортаж. 23.45. Открытки из Москвы. Валентина — русская женщина. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. «Где-то господин президент...» Фильм пр-ва Польши. 01.55. Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.10. Местная программа. 9.40. «Новые приключения». Мультсериал. 10.05. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Женский журнал. 11.05. Однажды посетишь. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.10. Семь дней польского спорта. 13.00. Документальный фильм. 14.00. Панорама. 14.05. «Третья граница». Сериал пр-ва Польши. 15.00. Публицистическая программа. 16.00. День рождения Антонины. 16.30. Приветствие. 16.35. Новые приключения. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.15. Концерт. 17.40. Обзор кинохроник. 18.15. Польская кинохроника. 18.30. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Документальный фильм. 21.00. «Молнии». Сериал пр-ва США. 21.20. Неоконченный раздел. 21.30. Автожурнал. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Репортеры «Двойки» представляют. 23.00. «Легко пришло, легко ушло». Фильм пр-ва Швеции. 01.00. Панорама. 01.25. Варшавская осень. 01.55. «Молнии». Сериал пр-ва США.

28, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. «Ачаг». Тэлефільм. 9.00. Музыка. 4-ы клас. 9.20. «Варшаўскія галубы». Маст. фільм. 10.00. «Лэдзі Гамільтан». Спектакль. 13.05. Фільм-канцэрт. 13.30, 17.30. Навіны. 13.40, 19.55. Тэлефільмы. 14.35. «Смерць цудоўных казуль». Мастацкі фільм. 16.05. Нов і к-топ-10. 17.05. Пазакласнае чытанне. 3-ці клас. 17.40. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Гімалайскае медзведзяня». Для дзяцей. 1-я і 2-я серыі. 18.00. «Найлепшыя песні — богу». Фестываль польскай міжнароднай песні. 18.35. Тэлевізійная дошка аб ´яў. 18.40. Навіны Бі-бі-сі. 19.05. «Вячэрні канал». Інфармацыйна-музычная праграма (Гр.). 20.10. ТА «Рэха». 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. 22.15. Чвэрць гадзіны перад матчам. «Дынама» (Мінск) — «Вердэр» (Брэмэн). 22.30. [illegible]ом. 23.25. НІКа. 23.40. «Кесарава сячэнне». Маст. фільм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. Посмотри, послушай. 8.40, 18.05. Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). 9.30. Человек и закон. 10.00. И. Стравинский. Балет «Петрушка». 10.50, 00.40. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Хождение по мукам». Художественный фильм. 4-я серия. 14.25. Деловой вестник. 14.40. Мы и они. Адам Смит. 15.15. Дело. 15.25. Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). 15.50. Компас-сказка. 16.50. Технодром. 17.25. СНГ: от прошлого к согласию. 17.50. Дневник VII конкурса. 18.00. Погода. 18.55. Тема. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Репортаж ни о чем. 20.55. Футбол. Кубок УЕФА. 1/32 финала. «Айнтрахт» (Франкфурт, Германия) — «Динамо» (Москва, Россия). В перерыве — Миниатюра. 23.25. На первенство мира по шахматам. 23.40. Кино до востребования. 00.10. Открытый чемпионат России по гольфу.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Футбол. 11.00. Чемпионат России по бальным танцам. 11.35. Из фильмотеки юбиляра. «Смерть Тарелкина». 1-я и 2-я серии. 12.40. Крестьянский вопрос. 14.35. Музыкальная мозаика. 15.20. Телегазета. 15.25. Там-там новости. 15.45. Студия «Рост». 16.10. Трансросэфир. 16.55. Хранители истины. 17.25. Хроника национальной политики. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.40. Футбол. Кубок УЕФА. «Локомотив» (Москва) — «Ювентус» (Турин). В перерыве — Вести. 21.05. Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 224-я серия. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Плоды просвещения. 22.25. Концерт духовой музыки.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.25. Дошкольники дома. 10.50. Поговорим о детях. 11.00. «Жизнь». Сериал пр-ва Японии. 11.30. Репортаж. 11.45. Клуб хороших книг. 12.00. Рынок труда. 12.20. С верой в новое. 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для детей. «Тик-так». 14.30. Образовательное телевидение. 14.35. Звездное путешествие. 14.50. Техника. 15.00. Поймать ветер. 15.10. Книга чудес техники. 15.25. Цифровые звуки. 15.30. Наша братва. 15.45. Видение 2001. 16.05. Рисуй с нами. 16.20. Охота за кометами. 16.35. Телекомпьютер. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для детей. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Секреции XX века. 18.40. Сто лет кино. 19.05. «Скорч». Сериал пр-ва США. 19.30. Чрезвычайный репортер. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Сейнограф. 21.25. «Сенатор». Фильм пр-ва США. 23.00. Взято из жизни. 23.40. Развлекательная программа. 23.45. Открытки из Москвы. 00.00. Вечерние новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. Следы войны. 01.00. Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.10. Местная программа. 9.40. «Аннетта». Мультсериал. 10.05. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.15. Программа о животных. 12.45. Отчизна. 13.00. Документальный фильм. 14.00. Панорама. 14.05. «Флип и Флап». Комедия пр-ва США. 14.45. Репортаж. 15.00. Специальная линия. 15.45. Тележурнал. 16.00. Программа для детей. 16.10. Документальный фильм. 16.30. Приветствие. 16.35. «Аннетта». Мультсериал. 17.00. Панорама. 17.05. Программа для молодежи. 17.15. Тележурнал. 17.35. Из краковского архива. 17.45. Отчизна. 18.00. Развлекательная программа. 18.10. Знаки времени. 18.35. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Документальный фильм. 21.00. Польские диалоги. 21.35. Репортаж. 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. «Похороны Прайта». Фильм пр-ва Германии. 01.00. Панорама. 01.05. «Секс, обман и видеокассеты». Фильм пр-ва США.

29, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. Фільм-канцэрт. 9.00. Тэлебачанне — школе. Пазакласнае чытанне. 3-ці клас. 9.20, 21.45. «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. 10.15. «Кесарава сячэнне». Маст. фільм. 11.20. ТА «Рэха». 11.40, 15.30. Тэлефільмы. 12.35. Мелодыі над дажджом. 13.30, 17.30. Навіны. 13.40. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Дзяўчына з Мазураў». Маст. фільм. 16.25. Відзьма-нявідзьма. 17.40. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Гімалайскае медзведзяня». Для дзяцей. 3-я серыя. 17.50. Дзённік Прынёмання (Гр.). 18.20. «Надзея». Пра чалавечнасць, спачуванне і міласэрнасць. (Гр.). 19.00. Абласныя навіны (Гомель). 19.10. Залатая дзесятка. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.15. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Дынама» (Мінск) — «Вердэр» (Брэмэн). У перапынку — НІКа. 00.15. «Зоркі» на экране. «Прыватны дэтэктыў, ці Аперцыя «Кааперацыя». Маст. фільм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. Компас-сказка. 9.20. Торговый мост (прямая). 9.50. Провинциальный салон. 10.15. Концерт. 10.50, 00.55. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Хождение по мукам». Художественный фильм. 5-я серия. 14.25. Телемикст. 15.10. Блокнот. 15.15. Премьера мультфильма «Приключение Тедди Ракспина» (Англия). 15.40. «Командоры. Остров Медный». Научно-популярный фильм. 16.00. Между нами, девочками... 16.20. Премьера мультфильма «Летающий дом». 16.50. Технодром. 17.25. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». «Здравствуйте, это я!». 17.50. Погода. 17.55. Футбол. Кубок европейских чемпионов. 1/16 финала. «Спартак» (Москва) — «Сконто» (Рига). В перерыве — Спокойной ночи, малыши! 20.40. Русский мир. 21.20. Премьера художественного фильма «Кровавая свадьба» (Франция, Италия). 23.25. Максима. 23.55. МТУ.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Футбол. Кубок УЕФА. «Локомотив» (Москва) — «Ювентус» (Турин). 9.40. Параллели. 9.55. Рек-тайм. 10.25. Наш сад. 10.55. Мульти-пульти. 11.05. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 224-я серия. 11.55. Роковая инвариантность, или Счастливчик Пьецух». 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. «Жили были старик со старухой». Художественный фильм. 15.15. Мульти-пульти. 15.25. Телегазета. 15.30. Там-там новости. 15.45. Трансросэфир. 16.30. Христианская программа. 17.00. Русская виза. 17.30. Давайте разберемся. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «Санта-Барбара». 225-я серия. 20.15. L-клуб. 21.00. Экспоцентр представляет. 21.05. Телевече. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Анапа-93. 23.10. Экран криминальных сообщений. 23.40. Открытая музыка.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.55. Поговорим о детях. 11.00. «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. 11.50. Таков мир. 12.15. Репортаж. 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для молодежи. 14.30. Образовательное телевидение. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Экологический журнал. 18.40. Тайны биржи. 19.05. «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. Спортивная студия. 23.05. Репортаж. 00.00. Новости. 00.15. Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа, 00.30. «Затерянные в Сибири». Фильм пр-ва России. 02.15. Публицистическая программа.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.40. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. 10.05. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.15. Спортивная студия. 13.00. В баснях и на ленте. 13.40. Документальный фильм. 14.00. Панорама. 14.05. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 14.55. Концерт. 16.30. Приветствие. 16.35. «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. 17.00. Панорама. 17.05. Тележурнал. 17.20. Животные вокруг нас. 17.50. Розыгрыш лото. 17.55. Биржа. 18.30. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны. 20.05. Свидетели XX века. 21.00. «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. 22.00. Панорама. 22.30. Экспресс репортеров. 23.00. «За мной, гуси! ». Фильм пр-ва Канады. 23.30. Слова и лица. 00.10. Фестиваль театров. 00.45. Встреча с К. Рейшем. 01.00. Панорама. 01.05. Концерт. 02.05. Документальный сериал.

30, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. Фільм-канцэрт. 9.10, 21.45. «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. 9.40. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Дынама» (Мінск) — «Вердэр» (Брэмэн). 11.15. Мультфільмы. 11.30. «Пад паўночным ззяннем». Маст. фільм. 13.30. Навіны. 13.40. Тэлефільм. 14.25. «Анюціны вочкі і панскія ласкі». Маст. фільм. 15.40. Пра шахматы і шахматыстаў. 16.10. Беларуская літаратура. 7-ы клас. 16.45. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Гімалайская медзведзяня». Для дзяцей. 4-я серыя. 17.00. Баскетбол. Кубак Ліліян Ранкеці. «Гарызонт» (Мінск) — «Вічэнц» (Італія). Клубны чэмпіянат Еўропы. РТІ (Мінск) — «Барселона» (Іспанія). У перапынках — Навіны, Навіны Бі-бі-сі, Пазіцыя ўрада, Актуальнае ітэрв ´ю. 20.35. Зачытайце маё пісьмо... 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 22.15. Кантакт. 22.20. Латарэя «Удача». 22.35. Чвэрць гадзіны пасля матча. «Дынама» (Мінск) — «Вердэр» (Брэмэн). 22.50. Студыя «Кіт». 00.00. НІКа. 00.15. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Вялікая слава — гэта жарт».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует. 8.20. Кидди-види. 8.[illegible] Футбол. Кубок европейских чемпионов. 1/16 финала. «Спартак» (Москва) — «Сконто» (Рига). 2-й тайм. 9.30, 16.25. ... До 16 и старше. 10.10. Русский мир. 10.50, 00.40. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20. «Хождение по мукам». Художественный фильм. 6-я серия. 14.25. Телемикст. 15.10. Премьера мультфильма. «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). 15.40. Это вы можете. 17.25. Хоккей. Чемпионат МХЛ. «Динамо» — «Крылья Советов». В перерывах: Погода, Документы и судьбы и Спокойной ночи, малыши! 20.40. Лотто «Миллион». 21.10. Майкл Д[illegible]он в Москве. 22.00. Заключительный концерт лауреатов V[illegible] Международного конкурса артистов балета. 00.25. На первенство мира по шахматам.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00. Утренний концерт. 8.15. Плоды просвещения. 9.00. Золотая шпора. 9.30. «К-2» представляет... 10.25, 15.05. Мульти-пульти. 10.50. Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 225-я серия. 11.40. Экзотика. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Спасение 911. 14.20. Пилигрим. 15.15. Азы карьеры. 15.30. Там-там новости. 15.45. Студия «Рост». 16.15. Трансросэфир. 17.00. Человек дела. 17.30. М-трест. 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «Санта-Барбара». 226-я серия. 20.15. Хроно. 20.45. «Сегодня в нашем городе». Мультфильм для взрослых. 21.00. На политическом олимпе. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Антреприза. 23.35. Музыкальная программа.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.10. Программа дня. 10.15. Мама и я. 10.30. Дошкольники дома. 10.45. Поговорим о детях. 11.00. «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. 12.00. Четверть часа на экране. 12.15. Тележурнал. 12.40. Программа о малышах. 13.00. Новости. 13.10. Программа дня. 13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Программа для детей. 14.30. Документальный фильм. 15.20. Мы живем в Польше. 15.35. Животные мира. 16.05. Такой пейзаж. 16.25. «Радость жизни». Сериал пр-ва Франции. 16.35. Документальный фильм. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Для молодежи. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Телетурнир. 18.45. Антенна. 19.05. Документальный сериал. 19.30. Католический журнал. 20.00. Музыкальный журнал. 20.10. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Программа о работе правительства. 21.20. «Полицейские из Майями». Сериал пр-ва США. 22.10. Только в первой программе. 22.55. Тележурнал. 23.15. Открытки из Москвы. 23.25. Пегас. 00.00. Новости. 00.20. Горячая линия. 00.30. Музыкальная программа. 00.35. «Красная империя». Документальный сериал. 01.30. Это люблю.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.05. Местная программа. 9.40. «Кот в сапогах». Мультсериал. 10.10. Студия второй программы. 10.15. «Поколения». Сериал пр-ва США. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Слова и лица. 12.45. Животные вокруг нас. 13.15. Учители мира. 14.00. Панорама. 14.05. «В конце дня». Фильм пр-ва Франции. 15.45. Уже 10 лет. 16.30. Приветствие. 16.35. «Кот в сапогах». Мультсериал. 17.00. Панорама. 17.05. Спортивная студия. 17.35. Мультихобби. 17.55. В тени Кремля. 18.30. «Поколения». Сериал пр-ва США. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 19.35. Колесо фортуны.20.05. Национальные меньшинства.20.35. Документальный фильм. 21.00. Фестиваль «Варшавская осень-93». 22.00. Панорама. 22.30. Спорт. 22.40. Декалог. 23.15. «Дом в Мооди Бич». Фильм пр-ва Канады. 00.50. Неоконченный раздел. 01.00. Панорама. 01.05. Театральная студия.

1, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.25. Канцэрт. 9.00. Беларуская літаратура. 7-ы клас. 9.35. «Дзяжурная аптэка». Маст. фільм. 10.05. «Дзікі сабака Дзінга». Маст. фільм. 11.40. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв ´ю. 11.55. «Кароткія сустрэчы». Маст. фільм. 13.30, 17.30. Навіны. 13.40. Тэлефільмы. 14.20. «Вікторыя». Маст. фільм. 16.00. Мультфільмы. 17.00. Дзіцячая тэлефілармонія. 17.40. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Гімалайскае медзведзяня». Для дзяцей. 5-я серыя. 17.50. Фільм-канцэрт. 18.00. «Найстарэйшая ў свеце». Дакументальны фільм. 18.20. Тэлевізійная дошка аб ´яў. 18.30. Дзённік Прынёмання (Гр.). 18.50. Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). 19.45. Паэтычная гасцёўня. 20.00. Мост у будучыню. 20.35. Кантакт. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.45. Стоп-кадр. 22.05. «Свавольствы панны Евы». Маст. фільм. 1-я, 2-я і 3-я серыі. У перапынку — НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00. Новости. 5.20. Утренняя гимнастика. 5.30. Утро. 7.45. Фирма гарантирует.8.20. «Шесть снежных дней», Художественный фильм для детей. 9.30. Концерт. 10.00.Клуб путешественников (с сурдопереводом). 10.50, 01.05. Пресс-экспресс. 11.00, 14.00. Новости (с сурдопереводом). 11.20, 18.15 Америка с М. Таратутой. 11.50. Для вас, театралы. «Не все коту масленица». Фильм-спектакль. 14.25. Бридж. 14.50. Бизнес-класс. 15.05. Блокнот. 15.10. Премьера документального фильма «Рождение музыки». 15.30. В мире животных. 16.30. Я о прошлом теперь не мечтаю... 17.20. Возвращение. 17.40. Человек и закон. 18.10. Погода. 18.45. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Человек недели. 20.55. В клубе детективов. Премьера художественного фильма «Марлов частный сыщик». 1-я серия (Великобритания). 21.55. ВИД представляет: Политбюро, Музобоз, Авто-шоу, Площадка «Обоза». В перерыве — Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Телевизионная биржа труда. 7.30. Время деловых людей. 8.00, 9.05. Отечество мое. Части 1-я 2-я. 8.55. Мульти-пульти. 10.35. Маски-шоу. 11.05. Художественный телефильм «Санта-Барбара». 226-я серия. 11.55. Белая ворона. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.25. Театральный разъезд. 14.05. Параллели. 14.20.«Денница воссияет». Исполняет лондонскмй симфонический оркестр. 15.10. Телегазета. 15.15. Сигнал. 15.30. Там-там новости. 15.45. Студия «Рост». 16.15. Трансросэфир. 16.45. Экспресс-почта гарантирует.. 16.55. Дисней по пятницам. «Назовем это мужеством». 17.45. Парламентский час. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «К-2» представляет. 20.20. К. Сен-Санс. 20.30, 22.40. Любимые комедии. «Служебный роман». 1-я и 2-я серии. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 23.50. Вечерний салон.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? 10.00. Новости. 10.15. Мама и я. 10.25. Дошкольники дома. 11.00. «Добрые и злые». Фильм пр-ва Франции. 13.00. Новости.13.15. Сельскохозяйственная программа. 13.45. Для самых маленьких. 14.30. Образовательное телевидение. 16.55. Программа на вечер. 17.05. Программа для детей. 17.50. Музыкальная программа. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. Автомания. 18.40. Наука и музыка. 19.00. Свидание «втемную». 19.45. Сатирическая программа. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. «Добрые и злые». Фильм пр-ва Франции. 23.15. Всегда вечером. 00.00. Новости. 00.15.Горячая линия. 00.25. Музыкальная программа. 00.30. «На путях волны». Фильм пр-ва Австралии. 02.00. Концерт.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. 8.35. Развлекательная программа. 9.10. Местная программа. 9.40. «Батман». Сериал пр-ва США. 10.05. Студия второй программы. 10.15. Музеи Австрии. 10.40. Мир женщин. 11.05. Пожелания. 12.00. Панорама. 12.05. Студия второй программы. 12.10. Трижды искусство. 12.40. Развлекательная программа. 13.00. Необитаемый остров. 14.00. Панорама. 14.05. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 14.50. Музыкальная программа. 16.00. Документальная программа. 16.30. Приветствие. 16.35. «Батман». Сериал пр-ва США. 17.00. Панорама. 17.05. Программа для молодежи. 17.30. «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции. 18.20. Забытые обычаи. 18.40. Грусть и мечты. 19.00. Панорама. 19.05. Местная программа. 22.00. Панорама. 22.25. Международный день музыки. 22.30. Фортепьянный концерт. 23.15. «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. 00.30. Телетеатр. 02.10. «Пылающие сердца». Фильм пр-ва Франции.

2, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 21.35. Пад купалам сусвету. 8.20. «Свавольствы панны Евы». Маст. фільм. 11.00. Тыдзень планеты. 11.15. «Гараднiца«. Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). 12.15. Урокі здароўя. 12.45. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Ансамбль «Шлёнс». 13.45. Мультфільм. 14.00. Топ-агент. 14.30. Сустрэча сяброў. 14.55. Тэлебом. 15.55. Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама-93» (Мінск) — «Гомсельмаш». 17.50.З гісторыі Беларусі 18.15. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Саракагодак». Маст. фільм. 19.00. Спартыўны стыль. 19.40. Нов і к-Топ-10. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.50. «Пасля ўласнага нараджэння». Маст. фільм. 23.05. НІКа. 23.20. «Баль у аперэце».

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 20.00, 23.00. Новости. 6.25. Утренняя гимнастика. 6.35. Пресс-экспресс. 6.45. Субботнее утро делового человека. 7.30. Спорт-шанс. 8.00. «Марафон-15» — малышам. 8.30. В эфире — межгосударственная телерадиокомпания «Мир». «Спектр». 9.55.Авиакосмический салон. 10.10. Азбука собственника. 10.20. Музыкальный киоск. 10.50. Веди. 11.35. Лица власти. 11.50. Век кино. «Ночь». (Италия). 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.25. Премьера художественного фильма «Пеппи Длинный чулок». 3-я серия. 14.55. Деньги и политика. 15.25. Спортивная программа «Ультра-си». 16.05. «Виктория». К 75-летию Железнодорожных войск России. 17.25. Красный квадрат. 18.05. Играй, гормонь. 18.50. Премьера художественного фильма «Ти джей хукер». Фильм 7-й (США). 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Премьера художественного фильма «Отныне и во веки веков». Фильм 3-й. Часть 2-я (США). 21.20. Студия «Резонанс» представляет. 21.40. Брейн ринг.22.30, 23.25. Астролябия. 23.20. Погода. 01.25. На первенство мира по шахматам.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.25. Мульти-пульти. 7.35. Возвращение на Родину. 8.00. Формула-730. 8.30. «Будра Моден» предлагает... 9.00. Студия «Рост». 9.30. Пилигрим. 10.15. До Москвы — далеко. 11.00. «Сказ про то, как царь Петр арапа женил». Художественный фильм. 12.35, 20.25. Телеэрудит. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.20. Козырная дама. 13.50. Картинки с выставки. 14.05. Карьера. 15.05. «Созвездие» над Балтией. 15.35. Футбол без границ. 16.30. Фильм-премьер. 16.45. Шарман-шоу. 18.15. Устами младенца. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. Премьера художественного фильма «Уинстон Черчилль — путь к вершине». 1-я серия. 20.30. «К-2» представляет.21.00. Контрасты. 21.40. Репортер. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Программа «А». 23.40. Ночной сеанс. «Учитель пения».

ПОЛЬША-I

8.00. Сельскохозяйственный журнал. 8.20. Агрорынок. 8.45. Из Польши. 9.05. Мнения и эмоции. 9.25. Все об огороде. 10.00. Новости. 10.10. «Зерно». Программа католической редакции для детей. 10.35. Программа для детей. 12.00. Звериная одиссея. 13.00. Новости. 13.10. Семья семье. 13.45. «Море». Тележурнал. 14.15. Спорт. 15.00. Мультфильмы У. Диснея. 16.15. «60/90». Тележурнал. 16.45. Театр воспоминаний. 17.45. Приглашение в телетеатр. 18.00. Телеэкспресс. 18.20. «Эдит Пиаф». Документальный фильм. 19.15. «День за днем». Сериал пр-ва США. 20.00. Детский журнал. 20.10. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.00. Польские зоопарки. 21.30. «Танго и деньги». Фильм пр-ва США. 23.20. Новости. 23.25. Спортивная суббота. 23.35. Музыкальная программа. 00.50. Развлекательная программа. 01.35. «Точка отсчета». Фильм пр-ва Австралии. 03.10. «Стеклянная цель». Фильм пр-ва Германии. «Тайны». Фильм пр-ва Италии.

ПОЛЬША-II

8.30.Панорама. 8.35. Военный киножурнал. 9.00. Прогрвмма для детей. 10.00. «Такие одинокие». Программа для глухонемых. 10.20. Урок языка глухонемых. 10.25. Приветствие. 10.35. Сообщество в культуре. 11.05. Вторая программа. 11.10. Развлекательная программа. 12.00. Встреча с музыкой. 13.00. Академия польского кино. «Фараон». 14.40. Музыкальная программа.15.00. Документальный фильм. 15.30. Спортивная программа. 16.20. Вторая программа. 16.25. Животные мира. 16.55. Розыгрыш лото. 17.00. Панорама. 17.05. Программа на вечер. 17.15.«Полный дом». Сериал пр-ва США. 17.40. Трижды искусство.18.05. Телетурнир. 19.00. Панорама.19.05. Местная программа. 19.30. Телетурнир. 20.05. Развлекательная программа. 20.35. Концерт.20.00. Развлекательная программа. 21.00. Спортивная студия.22.00. Панорама. 22.30. Слово на воскресенье. 22.40. Развлекательная программа. 23.10. «Как завоевывался дикий Запад». Вестерн пр-ва США. 01.40. Музыкальный фильм.

3, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. 8.10, 20.35. Пад купалам сусвету. 8.25. Слова да чалавека. 8.55. «Зоркі» на экране. «Прыватны дэтэктыў, ці Аперацыя «Кааперацыя». Маст. фільм. 10.30. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Серыялы, серыялы...» 11.15. «Князь Наваградскі». Спектакль. 13.55. Тэлебом. 14.45. «Сустрэча стала развітаннем». Памяці дырыжора Юрыя Цырука. 15.25. Таямніца. **Вясёленькая нядзеля.** 15.55. «Пёс Барбос і незвычайны крос», «Самагоншчыкі». Кароткметражныя фільмы. 16.25. «Міміно». Маст. фільм. 18.00. Метраном. 19.10. Тыдзень Польскага тэлебачання. «Дзень добры і да пабачэння». Маст. фільм. 20.00. Панарама. 20.40. Калыханка. 21.00. Закрыццё тыдня Польскага тэлебачання. 21.20. «Народжаны трэцім разам». Маст. фільм. 22.50. Каскад. 23.00. Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 17.45, 21.00, 23.00. Новости. 6.20. Утренняя гимнастика. 6.30. Автошоу. 7.00. Час силы духа. 8.00. Центр. 8.30. С утра пораньше. Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров».9.00. Пока все дома. 9.30. Спортлото. 9.45. Утренняя звезда. 10.35. Умники, умницы. 11.15. Полигон. 11.50. Новое поколение... 12.30. Охранная грамота. 13.00. Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». 13.10. Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». 14.00. Новости (с сурдопереводом). 14.20. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 15.00. Клуб путешественников. 15.50. Живое дерево ремесел. 15.55. Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия), «Настоящие охотники за привидениями» (США). 16.50. Панорама. 17.30. Телелоция. 18.00. Футбол. Чемпионат России. «Ротор» (Волгоград) — «Спартак» (Москва). 2-й тайм. 19.00. Погода. 19.05. Премьера художественного фильма «Френч канкан» (Франция). 21.55. Серпантин М. Захарова. 23.20. Заключительный концерт II Международного фестиваля искусств им. А. Д. Сахарова.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.25. Премьера документального фильма «Человек, который запряг идею». 8.00. Соседи по планете. 8.30. Доброе утро. 9.00. Студия «Рост». 9.30. Если вам за... 10.00. Аты-баты... 10.30. Кипрас Мажейка. 11.00. «Первый учитель». Художественный фильм. 12.40. Шесть соток. 13.20. Не вырубить... 13.35. Песни Михаила Гулько. 14.05. Театральный разъезд. 14.50. Кино в октябре. 15.05. Большой скандал. 15.35. Коробка передач. 15.50. В мире животных. 16.50. Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни Пуха», «Черный плащ». 17.40. Многоликий Песков. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «Смертельный полет». Художественный фильм. 21.10. У Ксюши. 21.40. Америка Владимира Познера. 22.20. Автомиг. 22.25. Звезды говорят. 22.30. Спортивная карусель. 22.40. Чемпионат мира по мотогонкам. 23.40. Полнолуние.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. 8.15. Прошу ответить. 8.35. Неделя. 9.30. Программа о сельском хозяйстве. 9.55. Программа дня. 10.00. Телеутро.11.10. Приключения в зоопарке. 12.00. Документальный сериал. 13.00. Телетеатр пожеланий. 13.30. Музыкальный ящик. 14.15. С камерой среди зверей. 14.30. Антенна. 14.50. В старом кино. «Сеанс». 16.55. Документальный фильм. 17.50. Телеэкспресс. 18.30. «Династия». Серия 209. 19.25. Семь дней — мир. 20.00. Вечеринка. 20.30. Главный выпуск новостей. 21.15. «Акт воли». Сериал пр-ва Англии. 22.10. Спортивное воскресенье. 23.00. Развлекательная программа. 23.45. Вокруг большой сцены. 00.20. «Каталог происшествий». Фильм пр-ва Англии. 01.55. Моцарт в Виланове.

ПОЛЬША-II

8.30.Обзор событий недели. (Для глухих). 9.00. Мультфильм. 9.25. Фильм для глухих. 10.20. Слово на воскресенье. (Для глухих). 10.25. Приветствие. 10.30. Местная программа. 11.30. Развлекательная программа. 12.00. Час с Ганной Берберой. 13.00. «Сандокан». Фильм пр-ва Италии. 14.30. Варшавская кинонеделя. 15.00.Спортивная студия. 15.50. Студия второй программы. 16.00. Путешествие во времени и пространстве. 17.00. Панорама. 17.15.«Дети, заботы и мы». Комедийный сериал пр-ва США. 17.40. Программа о животных. 18.15. События недели. 18.45. Студия второй программы. 18.50. Музыкальный журнал. 20.00. Развлекательная программа. 21.00. Мультсериал. 21.10. Специальная линия. 22.00. Панорама. 22.25. Развлекательная программа. 23.05.Сериал пр-ва США. 00.40. Документальный фильм. 01.00. Панорама. 01.05. Развлекательная программа.

АПОШНЯЯ СТАРОНКА

Будзе абраны муфцій Беларусі

17 верасьня ў Менску адбыўся зьезд прадстаўнікоў мусульманскіх таварыстваў з усяе Беларусі. На ім быў прадстаўлены статут Муфціята (мусульманскае рэлігійнае аб´яднаньне ў Рэспубліцы Беларусь), які ўжо быў узгоднены і ўхвалены Саветам па справах рэлігіі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

На зьезьдзе было прынята рашэньне давесьці статут да ўсіх мусульманаў Беларусі, пасьля чаго 1 лістапада зьезд зноў адновіць працу у Менску, каб зацьвердзіць Муфціят, які да 1939 года існаваў на тэрыторыі Заходняй Беларусі.

На зьезьдзе мяркуецца абраць муфція й праўленьне Муфціята Беларусі.

М. К.

На пляцы Тызэнгаўза

У мінулую нядзелю Гарадзенскім гарадзкім Домам Культуры ладзілася Сьвята пляцу Тызэнгаўза.

На жаль, імя гэтага чалавека й дагэтуль мала вядома гарадзенцам, хоць тое, што зрабіў для Горадні былы стараста (XVII — XVIII ст.), застаецца й зараз гонарам нашага гораду. Першыя мануфактуры, тэатр, тэатральная школа, мэдыцынская акадэмія, вядомы ў Эўропе батанічны сад і шмат іншага.

Аб гэтым і апавядалі нешматлікім гарадзенцам, якія прыйшлі ў нядзелю на невялічкі пляц, супрацоўнікі Дома культуры. А скончылася праграма канцэртам народнага ансамблю песьні й танца «Нёман».

М. К.

Дачка.

Фатаграфаваў С. КАЖАМЯКІН.

Фірма венікаў не вяжа...

На мінулым тыдні цягнік «Горадня — Масква» атрымаў статус фірмовага. На думку пасажыраў, пакуль цяжка растлумачыць розьніцу паміж «хуткім» і «фірмовым». Адзінае й даволі значнае адрозьненьне ў тым, што кошт білета цяпер у чатыры з паловай разы вышэйшы.

Дарэчы, [illegible] мінулага тыдня ў два з паловай [illegible]ы падняліся кошты і ў прыгарадн[illegible] цягніках.

М. К.

Вы рэаліст ці лётаеце ў аблоках?

Тэст югаслаўскіх псіхолягаў падкажа, наколькі вы рэальна ставіцеся да жыцьця. На пытаньні адкажыце «так» альбо «нет».

1. Атрымаўшы газэту, ці праглядаеце яе перш, чым пачаць чытаць?
2. Ці ясьце Вы больш звычайнага, калі зьнерваваны?
3. Ці думаеце аб сваіх справах, калі палуднуеце?
4. Ці захоўваеце дома лісты ад каханых?
5. Ці цікавіць Вас псіхалёгія?
6. Ці баіцеся Вы езьдзіць на вялікай хуткасьці?
7. Ці пазьбягаеце думак аб сьмерці?
8. Ці любіце марыць перад сном у ложку?
9. Ці здольны стаміцца нават пасьля 8-мігадзіннага сну?
10. Ці чытаеце Вы любоўныя раманы?
11. Ці дзеліцеся з іншымі сваімі цяжкасьцямі?
12. Ці пазьбягаеце адзіноты?
13. Ці бывае так, што з-за непрыемнасьцяў Вы хварэеце?
14. Ці здаралася ў задумлівасьці праяжджаць патрэбны прыпынак?
15. Ці ўзьнікала ў Вас жаданьне жыць у іншым горадзе?
16. Ці лічыце Вы, што характар чалавеку даецца ад нараджэньня?
17. Ці наведваеце кіно, асабліва калі дэманструюцца фільмы аб каханьні?

Запішыце за кожны станоўчы адказ 5 балаў:

Ад 75 да 85 балаў.

Вы хаваецеся ад рэальнасьці. Ня шкодзіць іншы раз зазірнуць ёй у вочы. Гэта дапаможа Вам лепш арыентавацца ў жыцьці й пазьбегнуць непрыемнасьцяў.

Ад 55 да 75 балаў.

Вашы мары заўсёды суадносяцца з праўдай жыцьця. Вам гэта перашкаджае, але не зьвяртайце на гэта шмат увагі. І не шукайце вырашэньня ўсіх жыцьцёвых праблемаў. Бо зоркі зьзяюць нават тады, калі іх і нябачна.

Ад 30 да 50 балаў.

Вы змаглі ўстанавіць раўнавагу паміж ілюзіямі й рэальнасьцю.

Ад 5 да 20 балаў.

Вы занадта прагматычныя. Не хапае рамантычнасьці, яна была б Вам на карысьць. Жыцьцё, вядома, рэч сур´ёзная, але іншы раз і пачуцьцё гумару дапамагае пераадольваць перашкоды.

Падрыхтаваў А. КАНДРАШОЎ.

Крымінальная хроніка

Адзін гарадзенс[illegible] мастак пакінуў на лесьвічнай пляц[illegible]ы на ноч толькі што намаляваную карціну «Бітва сьвятога Георгія з драконам», каб яна падсохла. Карціна зьнікла. (Паводле апошніх зьвестак, атрыманых рэдакцыяй «Пагоні», карціну вярнулі.)

■

У вёсцы Тушовічы жыхар г. Слоніма, які ўжо доўгі час нідзе не працуе, скраў з хлява мясцовага жыхара чатыры курыцы, пеўня і індыка.

Аматар птушынага мяса затрыманы.

■

Сапраўдныя цуды акрабатыкі паказалі вучні Шчучынскай СШ № 2. З кватэры прадаўца магазіна «Дзіцячы сьвет» яны ўкралі 80 даляраў ЗША. Для дасягненьня гэтай мэты ім давялося залезьці ў кватэру праз балкон, прычым без усякіх дапаможных інструмэнтаў.

■

Жыхар Горадні Л. даў праверыць свой сінтэзатар «Ямаха» незнаёмаму хлопцу, які зацікавіўся ім, каб купіць. Незнаёмы зайшоў у суседні дом, дзе нібы жыве, і болей не вярнуўся.

■

Самаробнае ружжо для стральбы дробнымі набоямі адабралі міліцыянты ў жыхара Днепрапятроўска на гарадзенскім рынку.

Госьць патлумачыў, што трымаў зброю, каб абараняцца ад мясцовага рэкета.

■

Навучэнец ПТВ-119 атрымаў раненьне левага сьцягна — узарвалася вогнішча, раскладзенае ў вайсковым гарадку Фолюш.

■

Са сьвірна Лідзкага лясьніцтва ў вёсцы Горні зьнікла 13 дваццацілітровых бутляў з насеньнем сасны.

Цікава, на што й каму спатрэбілася столькі насеньня...

■

Ніяк ні ўдаецца супрацоўнікам міліцыі спыніць рост крадзяжу аўтамабіляў.

У Лідзе з цэха міжраённага аўтатранспартнага прадпрыемства ўкралі навюткія «Жыгулі».

Такую ж машыну ўкралі і ў Слоніме.

У Дзятлаўскім раёне за крадзёж аўтамашыны М-412 затрыманы двох навучэнцаў ПТВ.

У жыхара Слоніма з падворка скралі матацыкл «Ява-350».

А ў Лідзе з гаража выцягнулі матацыкл з люлькай МТ-9.

А. ІВАНОЎ.

Наступны нумар «Пагоні» выйдзе 8 кастрычніка.

Рынак

Апошнімі выхаднымі зноў падняўся курс даляра. Праўда, значнага павелічэньня коштаў на харчовыя тавары гэта ня выклікала.

Прадаецца кіргізскі мёд. Дарэчы, кошт яго за кілаграм ніжэйшы на цэлую тысячу, чым на беларускі. Гандляры з Кіргізіі апавядаюць, што жыцьцё ў іх краіне цяжэйшае, чым у нас, але затое яны не падпісвалі ніякіх палітычных і эканамічных пагадненьняў з краінамі СНД, каб аднавіць былы СССР. Адзін каргізскі сом каштуе 200 расейскіх рублёў, але на рынку ўсё можна набыць і за расейскія грошы. І, увогуле, на іх думку, Кіргізія хутчэй здолее збудаваць сваю дзяржаўнасьць, чым Беларусь.

Цэны на некаторыя харчовыя тавары ў мінулыя выхадныя на Гарадзенскім рынку:

Сьвініна, 1 кг — 1800—5500 руб.
Вэнджаніна, 1 кг — ад 3000 да 9000 руб.
Бараніна, 1 кг — 2000—2500 руб.
Шынка, 1 кг — 2000—6000 руб.
Яйкі, дзесятак — 500—550 руб.
Курыца, 1 шт.— 4500 руб.
Качка, 1 шт.— 4000 руб.
Пячонка, 1 кг — 2500—3000 руб.
Масла, 1 кг — 2800 руб.
Сыр «Расейскі», 1 кг — 2800 руб.
Капуста, 1 кг — 160 руб.
Сьмятана, 1 л — 900 руб.
Алей, 1 л — 4000 руб.
Тлушч сьвіны, 1 кг — 1800 руб.
Вінаград, 1 кг — 1000 руб.
Пэрсікі, 1 кг — 2000 руб.
Бананы, 1 шт.— 450 руб.
Бульба, 1 кг — 100—130 руб.
Гуркі, 1 кг — 600 руб.
Цыбуля, 1 кг — 250 руб.
Часнык, 1 кг — 2000 руб.
Перац, 1 кг — 1000 руб.
Морква, 1 кг — 250 руб.
Памідоры, 1 кг — 700—750 руб.
Яблыкі, 1 кг — 80—120 руб.
Грушы, 1 кг — 250 руб.
Сьлівы, 1 кг — 200 руб.
Дыня, 1 кг — 800 руб.
Кавун, 1 кг — 450 руб.
Цукар, 1 кг — 1400 руб.
Мёд, 1 кг — 7000 руб.
Гарэлка, 1 бут.— 2600—2700 руб.
Даляр ЗША — 2200 руб.

М. ЖЫЛЕЎСКАЯ.

«ПАГОНЯ»

Рэдактар С. АСТРАЎЦОЎ

Заснавальнік: культурна-асьветніцкі фонд «Бацькаўшчына»

Адрас рэдакцыі: 230023, г. Горадня, вул. Дамініканская, 1.
Тэлефоны: 45-29-96, 45-41-83.
Газэта выдаецца штотыдзень па пятніцах.
Індэкс 63124. Ліцэнзія № 465.
Фотанабор, афсэтны друк.
Гарадзенская вабласная ўзбуйненая друкарня: 230003, г. Горадня, вул. Паліграфістаў, 4.

Падпісана да друку 23.09.1993 г.

Тыр. 3242 экз. Замова 4155